

Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport

DECRET 44/2019, de 22 de març, del Consell, d'aprovació del currículum dels ensenyaments artístics professionals corresponents al títol de Tècnic o Tècnica Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic. [2019/3377]

ÍNDEX

Preàmbul

Capítol I. Disposicions preliminars

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

Article 2. Objectius, organització, estructura i desenvolupament del currículum

Article 3. Centres i projectes educatius

Article 4. Oferta formativa

Article 5. Informació i orientació professional

Capítol II. Ordenació general dels ensenyaments

Article 6. Organització dels mòduls i distribució horària

Article 7. Mòdul de projecte integrat

Article 8. Fase de formació pràctica en empreses, estudis i tallers

Article 9. Avaluació

Article 10. Promoció i titulació

Article 11. Convocatòries i permanència

Article 12. Documents oficials d'avaluació i de mobilitat

Article 13. Correspondència amb la pràctica laboral

Article 14. Convalidacions

Capítol III. Professorat i centres

Article 15. Professorat i atribució docent

Article 16. Requisits mínims dels centres

Disposició addicional primera. Accés a altres estudis

Disposició addicional segona. Accessibilitat universal

Disposició addicional tercera. Títols

Disposició addicional quarta. Incidència pressupostària

Disposició addicional cinquena. Determinació de caràcter dels mòduls

Disposició derogatòria única. Derogació normativa

Disposició final primera. Aplicació i desenvolupament

Disposició final segona. Normes supletòries

Disposició final tercera. Entrada en vigor

Annex I. Currículum de Tècnic/a Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic

Annex II. Característiques del mòdul de projecte integrat.

Annex III. Competència docent del personal funcionari pertanyent al Cos de Professors i Mestres de Taller d'Arts Plàstiques i Disseny per a la impartició dels mòduls corresponents als ensenyaments del cicle formatiu de grau superior de Còmic regulat en aquest Decret.

Annex IV. Relació de mòduls corresponents als ensenyaments mínims que es convaliden entre els cicles formatius de grau superior de la família professional de la Comunicació Gràfica i Audiovisual i el cicle formatiu de grau superior de Còmic regulat en aquest Decret.

Annex V. Relació de mòduls corresponents als ensenyaments que es convaliden entre els cicles formatius de grau superior de la família professional de Disseny Gràfic regulats pel Reial decret 1456/1995, d'1 de setembre, i el cicle formatiu de grau superior de Còmic regulat en aquest Decret.

Annex VI. Relació de mòduls que podran ser objecte d'exemció per correspondència amb la pràctica laboral.

PREÀMBUL

L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, en l'article 53 estableix que és de competència exclusiva de la Generalitat la regulació i administració de l'ensenyament en tota la seua extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats, sense perjudici del que disposen l'article 27 de la Constitució Espanyola i les lleis orgàniques que, d'acord amb l'apartat 1 de l'article 81 d'aquesta, ho desenvolupen, de les facultats que atribueix a l'Estat el número 30 de l'apartat 1 de l'article 149

Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte

DECRETO 44/2019, de 22 de marzo, del Consell, de aprobación del currículo de las enseñanzas artísticas profesionales correspondientes al título de Técnico o Técnica Superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics. [2019/3377]

ÍNDICE

Preámbulo

Capítulo I. Disposiciones preliminares

Artículo 1. Objeto y ámbito de aplicación

Artículo 2. Objetivos, organización, estructura y desarrollo del currículo

Artículo 3. Centros y proyectos educativos

Artículo 4. Oferta formativa

Artículo 5. Información y orientación profesional

Capítulo II. Ordenación general de las enseñanzas

Artículo 6. Organización de los módulos y distribución horaria

Artículo 7. Módulo de proyecto integrado

Artículo 8. Fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres

Artículo 9. Evaluación

Artículo 10. Promoción y titulación

Artículo 11. Convocatorias y permanencia

Artículo 12. Documentos oficiales de evaluación y de movilidad

Artículo 13. Correspondencia con la práctica laboral

Artículo 14. Convalidaciones

Capítulo III. Profesorado y centros

Artículo 15. Profesorado y atribución docente

Artículo 16. Requisitos mínimos de los centros

Disposición adicional primera. Acceso a otros estudios

Disposición adicional segunda. Accesibilidad universal.

Disposición adicional tercera. Títulos

Disposición adicional cuarta. Incidencia presupuestaria

Disposición adicional quinta. Determinación del carácter de los módulos.

Disposición derogatoria única. Derogación normativa

Disposición final primera. Aplicación y desarrollo

Disposición final segunda. Normas supletorias

Disposición final tercera. Entrada en vigor

Anexo I. Currículum de Técnico/a Superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics

Anexo II. Características del módulo de proyecto integrado.

Anexo III. Competencia docente del personal funcionario perteniente al Cuerpo de Profesores y Maestros de Taller de Artes Plásticas y Diseño para la impartición de los módulos correspondientes a las enseñanzas del ciclo formativo de grado superior de Cómics regulado en este decreto.

Anexo IV. Relación de módulos correspondientes a las enseñanzas mínimas que se convalidan entre los ciclos formativos de grado superior de la familia profesional de la Comunicación Gráfica y Audiovisual y el ciclo formativo de grado superior de Cómics regulado en este decreto.

Anexo V. Relación de módulos correspondientes a las enseñanzas que se convalidan entre los ciclos formativos de grado superior de la familia profesional de Diseño Gráfico regulados por el Real decreto 1456/1995, de 1 de septiembre, y el ciclo formativo de grado superior de Cómics regulado en este decreto.

Anexo VI. Relación de módulos que podrán ser objeto de exención por correspondencia con la práctica laboral.

PREÁMBULO

El Estatuto de Autonomía de la Comunitat Valenciana, en el artículo 53 establece que es de competencia exclusiva de la Generalitat la regulación y administración de la enseñanza en toda su extensión, niveles y grados, modalidades y especialidades, sin perjuicio de lo que disponen el artículo 27 de la Constitución Española y las Leyes orgánicas que, de acuerdo con el apartado 1 del artículo 81 de aquella, lo desarrollan, de las facultades que atribuye al Estado el número 30 del apartado 1

de la Constitució Espanyola, i de l'alta inspecció necessària per al seu compliment i garantia.

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, en el capítol VI del títol I, referent als ensenyaments artístics, inclou en la seua secció segona els ensenyaments professionals d'Arts Plàstiques i Disseny, que s'organitzaran en cicles de formació específica, de grau mitjà i de grau superior, la finalitat del qual és proporcionar a l'alumnat una formació artística de qualitat i garantir la qualificació dels futurs professionals de les Arts Plàstiques i el Disseny. Els cicles formatius esmentats inclouran fases de formació pràctica en empreses, estudis i tallers.

El Reial decret 596/2007, de 4 de maig, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments professionals d'Arts Plàstiques i Disseny, concreta els objectius d'aquests ensenyaments; defineix els títols de Tècnic/a i Tècnic/a Superior d'Arts Plàstiques i Disseny, com el document oficial acreditatiu del nivell de formació, qualificació i competència professional específica de cada especialitat artística; estableix l'estructura curricular que han de tindre els ensenyaments professionals conduents a aquests títols i fixa els aspectes que han de contemplar els ensenyaments mínims corresponents; així com regula amb caràcter bàsic l'accés, l'admissió, l'avaluació i mobilitat, els efectes dels títols i les convalidacions i excepcions.

En aquest marc normatiu, mitjançant el Reial decret 1434/2012, d'11 d'octubre, pel qual s'estableix el títol de Tècnic o Tècnica Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic pertanyent a la família professional artística de Comunicació Gràfica i Audiovisual i s'aproven els corresponents ensenyaments mínims, el Govern ha fixat els ensenyaments mínims d'aquest títol, tal com preveuen els articles 5 i 7 del Reial decret 596/2007, de 4 de maig. A més, en el Reial decret es determina, per al títol abans esmentat, la seua identificació, el perfil professional, el context professional, i aquells altres aspectes de l'ordenació acadèmica que constitueixen els aspectes bàsics que asseguren una formació comuna i garanteixen la validesa dels títols en compliment del que es disposa en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

Així mateix, el Reial decret 1434/2012, d'11 d'octubre, amb la finalitat de facilitar el reconeixement de crèdits entre els títols de Tècnic/a Superior i els ensenyaments conduents a títols superiors d'ensenyaments artístics o títols universitaris, ha establert els crèdits europeus del Sistema Europeu de Transferència de Crèdits (d'ara endavant ECTS) mínims corresponents a cada mòdul formatiu, segons es defineixen en el Reial decret 1125/2003, de 5 de setembre, pel qual s'estableix el sistema europeu de crèdits i el sistema de qualificacions en les titulacions universitàries de caràcter oficial i validesa en tot el territori nacional. A l'efecte de facilitar el règim de convalidacions, s'assignen 120 crèdits ECTS a la totalitat del cicle formatiu de grau superior i 66 crèdits ECTS als ensenyaments mínims.

De conformitat amb l'article 6.4 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, l'article 13.1 del Reial decret 596/2007, de 4 de maig, i l'article 2.2 del Reial decret 1434/2012, d'11 d'octubre, correspon a les administracions educatives, en l'àmbit de les seues competències, establir el currículum corresponent al títol de Tècnic Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic, pertanyent a la família professional artística de Comunicació Gràfica i Audiovisual, del qual formaran part els aspectes bàsics del currículum que constitueixen els ensenyaments mínims i el seu posterior desenvolupament.

L'objectiu bàsic d'aquest títol és atendre les actuals necessitats de formació de tècnics o tècniques superiors especialistes en la realització, producció i edició de còmics en l'àmbit de la comunicació gràfica i audiovisual i conjuminar el coneixement de materials, procediments tècnics i noves tecnologies amb la cultura i la sensibilitat artística per a constituir la garantia de qualitat demandada hui pels sectors productius, artístics i culturals vinculats a la creació i producció gràfica.

En definitiva, aquest decret, el currículum del qual està desenvolupat en l'annex I, té com a finalitat determinar els objectius, continguts i criteris d'avaluació dels mòduls corresponents al currículum i la seua distribució en cursos, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.

Aquesta disposició està inclosa en el Pla normatiu de l'Administració de la Generalitat per a 2019.

Per tot el que s'ha exposat, a proposta del conseller d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, previ dictamen del Consell Escolar de la

del artículo 149 de la Constitución Española, y de la alta inspección necesaria para su cumplimiento y garantía.

La Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, en el capítulo VI del título I, referente a las enseñanzas artísticas, incluye en su sección segunda las enseñanzas profesionales de Artes Plásticas y Diseño, que se organizarán en ciclos de formación específica, de grado medio y de grado superior, cuya finalidad es proporcionar al alumnado una formación artística de calidad y garantizar la cualificación de los futuros profesionales de las Artes Plásticas y el Diseño. Los ciclos formativos referidos incluirán fases de formación práctica en empresas, estudios y talleres.

El Real decreto 596/2007, de 4 de mayo, por el que se establece la ordenación general de las enseñanzas profesionales de artes plásticas y diseño, concreta los objetivos de estas enseñanzas; define los títulos de Técnico/a y Técnico/a Superior de Artes Plásticas y Diseño, como el documento oficial acreditativo del nivel de formación, cualificación y competencia profesional específica de cada especialidad artística; establece la estructura curricular que deben tener las enseñanzas profesionales conducentes a dichos títulos y fija los aspectos que deben contemplar las enseñanzas mínimas correspondientes; así como regula con carácter básico el acceso, la admisión, la evaluación y movilidad, los efectos de los títulos y las convalidaciones y exenciones.

En ese marco normativo, mediante el Real decreto 1434/2012, de 11 de octubre, por el que se establece el título de Técnico o Técnica Superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics, perteneciente a la familia profesional artística de Comunicación Gráfica y Audiovisual y se aprueban las correspondientes enseñanzas mínimas, el Gobierno ha fijado las enseñanzas mínimas de este título, tal y como prevén los artículos 5 y 7 del Real decreto 596/2007, de 4 de mayo. Además, en dicho real decreto se determina, para el título antes citado, su identificación, el perfil profesional, el contexto profesional, y aquellos otros aspectos de la ordenación académica que constituyen los aspectos básicos que aseguran una formación común y garantizan la validez de los títulos en cumplimiento de lo dispuesto en la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación.

Asimismo, el Real decreto 1434/2012, de 11 de octubre, con el fin de facilitar el reconocimiento de créditos entre los títulos de Técnico/a Superior y las enseñanzas conducentes a títulos superiores de enseñanzas artísticas o títulos universitarios, ha establecido los créditos europeos del Sistema Europeo de Transferencia de Créditos (en adelante ECTS) mínimos correspondientes a cada módulo formativo, según se definen en el Real decreto 1125/2003, de 5 de septiembre, por el que se establece el sistema europeo de créditos y el sistema de calificaciones en las titulaciones universitarias de carácter oficial y validez en todo el territorio nacional. A efectos de facilitar el régimen de convalidaciones, se asignan 120 créditos ECTS a la totalidad del ciclo formativo de grado superior y 66 créditos ECTS a las enseñanzas mínimas.

De conformidad con el artículo 6.4 de la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo, el artículo 13.1 del Real decreto 596/2007, de 4 de mayo, y el artículo 2.2 del Real decreto 1434/2012, de 11 de octubre, corresponde a las Administraciones educativas, en el ámbito de sus competencias, establecer el currículo correspondiente al título de Técnico o Técnica Superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics, perteneciente a la familia profesional artística de Comunicación Gráfica y Audiovisual, del que formarán parte los aspectos básicos del currículo que constituyen las enseñanzas mínimas y su posterior desarrollo.

El objetivo básico de este título es atender a las actuales necesidades de formación de técnicos o técnicas superiores especialistas en la realización, producción y edición de cómics en el ámbito de la comunicación gráfica y audiovisual y aunar el conocimiento de materiales, procedimientos técnicos y nuevas tecnologías con la cultura y la sensibilidad artística para constituir la garantía de calidad demandada hoy por los sectores productivos, artísticos y culturales vinculados a la creación y producción gráfica.

En definitiva, este decreto, cuyo currículo está desarrollado en el anexo I, tiene como finalidad determinar los objetivos, contenidos y criterios de evaluación de los módulos correspondientes al currículo y su distribución en cursos, en el ámbito de la Comunitat Valenciana.

Esta disposición está incluida en el Plan normativo de la Administración de la Generalitat para 2019.

Por todo lo expuesto, a propuesta del conseller de Educación, Investigación, Cultura y Deporte, de la previo dictamen del Consell Escolar

Comunitat Valenciana, conforme amb el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana, d'acord amb el que s'estableix en els articles 18,f, 33 i 43 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, de la Generalitat, del Consell, i prèvia deliberació del Consell en la reunió del 22 de març de 2019,

DECRETE

CAPÍTOL I

Disposicions preliminars

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

1. Aquest decret té per objecte establir el currículum dels ensenyaments artístics professionals d'Arts Plàstiques i Disseny corresponents al títol de Tècnic o Tècnica Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic, pertanyent a la família professional artística de Comunicació Gràfica i Audiovisual, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana. Els aspectes bàsics del currículum es determinen en l'annex I d'aquest decret, que constitueixen els ensenyaments mínims establerts segons el Reial decret 1434/2012, d'11 d'octubre.

2. Als efectes del que es disposa en aquest decret, s'entén per currículum el conjunt d'objectius, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació del cicle formatiu corresponent a aquest títol.

3. Aquest decret serà aplicable en els centres docents públics i privats de la Comunitat Valenciana que impartsiquen els ensenyaments regulats en aquest.

Article 2. Objectius, organització, estructura i desenvolupament del currículum

1. Els objectius generals del cicle formatiu, el desenvolupament curricular dels mòduls formatius quant als objectius específics, continguts i criteris d'avaluació de cada mòdul formatiu i la distribució horària dels mòduls que ho componen, són els que s'estableixen en l'annex I d'aquest decret.

2. Els centres que impartsiquen els ensenyaments regulats en aquest decret desenvoluparan i compleiran el currículum estableert en aquest, mitjançant la posada en pràctica del projecte educatiu i la implementació de programacions didàctiques que prenguen en consideració les característiques del context social i cultural, les necessitats de l'alumnat, amb especial atenció a les necessitats dels qui presenten una diversitat funcional, i les possibilitats formatives de l'entorn. La concreció del currículum que realitze el centre, una vegada fixada i aprovada pel claustre, serà incorporada al projecte educatiu del centre.

3. Els centres docents podrán oferir, previa autorització de la conselleria competent en matèria d'educació, una part dels mòduls formatius en una llengua estrangera, sense que això supose cap modificació dels aspectes bàsics del currículum regulat en el corresponent títol i per aquest Decret.

Article 3. Centres i projectes educatius

1. Els centres que, degudament autoritzats, impartsiquen els ensenyaments conduents al títol de Tècnic o Tècnica Superior en Còmic, a més de complir el preceptuat en l'article anterior respecte al seu projecte educatiu, hauran de considerar l'entorn territorial, social, cultural i especialment econòmicolaboral de la Comunitat Valenciana.

2. Les propostes pedagògiques que realitzen els centres vetllaran especialment per la seua adaptació al context laboral, i hauran de considerar els següents aspectes:

a) Les activitats formatives hauran d'emprar recursos i metodologies relacionades amb el futur exercici professional de l'alumnat.

b) L'Administració estableindrà, a proposta dels centres educatius i altres agents relacionats amb el sector, un catàleg d'empreses, estudis i tallers que oferisquen a l'alumnat oportunitats interessants de formació, aprenentatge i perspectives laborals.

c) Es traslladarà la realitat de l'empresa al centre educatiu mitjançant iniciatives com l'organització de visites, la participació de professionals especialistes de l'àmbit de l'artesanía i arts plàstiques en la formació de l'alumnat, l'organització de xarrades informatives i s'instarà a la participació en la creació de beques o premis promoguts per

de la Comunitat Valenciana, conforme con el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana, de acuerdo con lo establecido en los artículos 18,f, 33 y 43 de la Ley 5/1983, de 30 de diciembre, de la Generalitat, del Consell, y previa deliberación del Consell en la reunión del 22 de marzo de 2019,

DECRETO

CAPÍTULO I

Disposiciones preliminares

Artículo 1. Objeto y ámbito de aplicación

1. Este decreto tiene por objeto establecer el currículo de las enseñanzas artísticas profesionales de Artes Plásticas y Diseño correspondientes al título de Técnico o Técnica Superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics, perteneciente a la familia profesional artística de Comunicación Gráfica y Audiovisual, en el ámbito de la Comunitat Valenciana. Los aspectos básicos del currículo se determinan en el anexo I de este decreto, los cuales constituyen las enseñanzas mínimas establecidas según el Real decreto 1434/2012, de 11 de octubre.

2. A los efectos de lo dispuesto en este decreto, se entiende por currículum el conjunto de objetivos, contenidos, métodos pedagógicos y criterios de evaluación del ciclo formativo correspondiente a dicho título.

3. Este decreto será de aplicación en los centros docentes públicos y privados de la Comunitat Valenciana que imparten las enseñanzas reguladas en él.

Artículo 2. Objetivos, organización, estructura y desarrollo del currículum

1. Los objetivos generales del ciclo formativo, el desarrollo curricular de los módulos formativos en cuanto a los objetivos específicos, contenidos y criterios de evaluación, así como la distribución horaria de los módulos que lo componen, son los que se establecen en el anexo I de este decreto.

2. Los centros que imparten las enseñanzas reguladas en este decreto, desarrollarán y completarán el currículo establecido en él, mediante la puesta en práctica de su proyecto educativo y la implementación de programaciones didácticas que tomen en consideración las características del contexto social y cultural, las necesidades del alumnado, con especial atención a las necesidades de quienes presenten una diversidad funcional, y las posibilidades formativas del entorno. La concreción del currículum que realice el centro, una vez fijada y aprobada por el claustro, será incorporada al proyecto educativo del centro.

3. Los centros docentes podrán ofertar, previa autorización de la conselleria competente en materia de educación, una parte de los módulos formativos en una lengua extranjera, sin que ello suponga modificación alguna de los aspectos básicos del currículum regulado en el correspondiente título y por el presente decreto.

Artículo 3. Centros y proyectos educativos

1. Los centros que, debidamente autorizados, impartan las enseñanzas conducentes al título de Técnico o Técnica Superior en Cómics, además de cumplir lo preceptuado en el artículo anterior respecto a su proyecto educativo, deberán considerar el entorno territorial, social, cultural y especialmente económico-laboral de la Comunitat Valenciana.

2. Las propuestas pedagógicas que realicen los centros velarán especialmente por su adaptación al contexto laboral, debiendo considerar los siguientes aspectos:

a) Las actividades formativas deberán emplear recursos y metodologías relacionadas con el futuro ejercicio profesional del alumnado.

b) La Administración establecerá, a propuesta de los centros educativos y otros agentes relacionados con el sector, un catálogo de empresas, estudios y talleres que ofrezcan al alumnado oportunidades interesantes de formación, aprendizaje y perspectivas laborales.

c) Se trasladará la realidad de la empresa al centro educativo mediante iniciativas como la organización de visitas, la participación de profesionales especialistas del ámbito de la artesanía y artes plásticas en la formación del alumnado, la organización de charlas informativas y se instará a la participación en la creación de becas o premios promovidos

les cambres de comerç, fundacions vinculades al sector productiu de les arts plàstiques i artesanal, o per iniciativa de les empreses, estudis o tallers relacionats amb el context social més pròxim o vinculat al centre educatiu.

3. Així mateix, els centres docents que impartsiquen aquests ensenyaments fomentaran, a través del seu desenvolupament curricular, la iniciativa emprenedora, així com el coneixement de l'entorn productiu del sector gràfic i audiovisual i el seu àmbit legislatiu.

4. Els centres docents que impartsiquen cicles formatius d'Arts Plàstiques i Disseny de grau superior, en compliment de les exigències que l'educació superior suposa per a aquests ensenyaments, promouran la participació en programes europeus o projectes de caràcter internacional que contribuïsquen, entre d'altres, a la millora de les competències lingüístiques i professionals que permeten a l'alumnat una projecció exterior amb garanties.

5. Aquells centres que impartsiquen els ensenyaments regulats en aquest decret podran establir vincles o associacions amb els centres integrats de formació professional de la Comunitat Valenciana, o bé amb altres centres docents, que oferisquen ensenyaments semblants, amb la finalitat de coordinar les ofertes formatives en benefici de l'interès dels destinataris i de l'eficiència dels recursos.

6. La conselleria competent en matèria d'educació podrà formalitzar convenis i acords de col·laboració amb quantes institucions i entitats treballen en àmbits relacionats amb els ensenyaments regulats en aquest decret, de manera que les escoles d'art puguen proporcionar l'assessorament i l'ajuda tècnica als professionals, empreses i entitats del sector.

7. Els centres educatius podran col·laborar, si escau, amb la conselleria competent en matèria de qualificacions professionals en l'avaluació i acreditació de competències professionals adquirides mitjançant l'experiència laboral i altres aprenentatges no formals.

Article 4. Oferta formativa

1. A més de l'oferta del cicle formatiu d'Arts Plàstiques i Disseny al qual es refereix aquest Decret, els centres que impartsiquen aquests ensenyaments de la família de Comunicació Gràfica i Audiovisual també podran organitzar, desenvolupar i impartir cursos d'especialització vinculats a aquestes, prèvia autorització de la Conselleria competent en matèria d'educació.

2. Els cursos d'especialització autoritzats tindran com a objectiu principal promoure l'aprenentatge permanent i la formació al llarg de la vida. Així mateix, hauran de contribuir a atendre el necessari aprofundiment en determinades activitats professionals i a donar una resposta formativa immediata davant l'aparició de noves qualificacions professionals.

3. Els cursos d'especialització, amb caràcter general, tindran una estructura, característiques curriculars i organització similars als cicles formatius. Aquests es podran oferir en modalitats formatives que permeten compatibilitzar la formació al llarg de la vida amb l'exercici professional.

4. Les propostes de cursos d'especialització que formulen els centres docents per a la seua autorització hauran de contemplar accions formatives vinculades al sector gràfic i audiovisual, i es tractaran, en la mesura que siga possible, d'accions formatives amb projecció de futur.

5. L'autorització dels cursos d'especialització corresponents per la conselleria competent en matèria d'educació requerirà com a condició bàsica l'existència de professorat qualificat per a la seua impartició i que existisca disponibilitat en la planificació docent del professorat del centre.

6. Els cursos autoritzats seran objecte d'un certificat acreditatiu, expedít pel centre docent on es realitzen, per als qui els superen, i es farà constar la durada en hores, així com l'equivalència en crèdits. Aquest certificat podrà tindre, si escau, valor en el Sistema Nacional de Qualificacions i Formació Professional.

7. Els centres que impartsiquen els ensenyaments regulats en aquest decret podran oferir una segona llengua estrangera, a manera de formació complementària, amb un límit de fins a 3 hores setmanals. La formació s'adecuarà al perfil professional del cicle formatiu.

8. L'oferta de la formació complementària de segona llengua estrangera haurà de comptar amb l'autorització expressa de la conselleria

por las cámaras de comercio, fundaciones vinculadas al sector productivo de las artes plásticas y artesanal, o por iniciativa de las empresas, estudios o talleres relacionados con el contexto social más próximo o vinculado al centro educativo.

3. Asimismo, los centros docentes que imparten estas enseñanzas fomentarán, a través de su desarrollo curricular, la iniciativa emprendedora, así como el conocimiento del entorno productivo del sector gráfico y audiovisual y su ámbito legislativo.

4. Los centros docentes que imparten ciclos formativos de artes plásticas y diseño de grado superior, en cumplimiento de las exigencias que la educación superior supone para estas enseñanzas, promoverán la participación en programas europeos o proyectos de carácter internacional que contribuyan, entre otros, a la mejora de las competencias lingüísticas y profesionales que permitan al alumnado una proyección exterior con garantías.

5. Aquellos centros que imparten las enseñanzas reguladas en este decreto podrán establecer vínculos o asociaciones con los centros integrados de formación profesional de la Comunitat Valenciana, o bien con otros centros docentes, que oferten enseñanzas semejantes, con la finalidad de coordinar las ofertas formativas en beneficio del interés de los destinatarios y de la eficiencia de los recursos.

6. La conselleria competente en materia de educación podrá formalizar convenios y acuerdos de colaboración con cuantas instituciones y entidades trabajen en ámbitos relacionados con las enseñanzas reguladas en este decreto, de forma que las escuelas de arte puedan proporcionar el asesoramiento y la ayuda técnica a los profesionales, empresas y entidades del sector.

7. Los centros educativos podrán colaborar, en su caso, con la conselleria competente en materia de cualificaciones profesionales en la evaluación y acreditación de competencias profesionales adquiridas mediante la experiencia laboral y otros aprendizajes no formales.

Artículo 4. Oferta formativa

1. Además de la oferta del ciclo formativo de Artes Plásticas y Diseño al que se refiere este decreto, los centros que imparten estas enseñanzas de la familia de Comunicación Gráfica y Audiovisual también podrán organizar, desarrollar e impartir cursos de especialización vinculados a las mismas, previa autorización de la Conselleria competente en materia de educación.

2. Los cursos de especialización autorizados tendrán como objetivo principal promover el aprendizaje permanente y la formación a lo largo de la vida. Asimismo, deberán contribuir a atender la necesaria profundización en determinadas actividades profesionales y a dar una respuesta formativa inmediata ante la aparición de nuevas cualificaciones profesionales.

3. Los cursos de especialización, con carácter general, tendrán una estructura, características curriculares y organización similares a los ciclos formativos. Estos podrán ofertarse en modalidades formativas que permitan compatibilizar la formación a lo largo de la vida con el ejercicio profesional.

4. Las propuestas de cursos de especialización que formulen los centros docentes para su autorización deberán contemplar acciones formativas vinculadas al sector gráfico y audiovisual, tratándose en la medida de lo posible de acciones formativas con proyección de futuro.

5. La autorización de cursos de especialización por la conselleria competente en materia de educación requerirá, como condición básica, la existencia de profesorado cualificado para su impartición y que exista disponibilidad en la planificación docente del profesorado del centro.

6. Los cursos autorizados serán objeto de una certificación acreditativa, expedida por el centro docente donde se realicen, para quienes los superen, debiéndose hacer constar su duración en horas, así como su equivalencia en créditos. Dicha certificación podrá tener, en su caso, valor en el Sistema Nacional de Cualificaciones y Formación Profesional.

7. Los centros que imparten las enseñanzas reguladas en este decreto podrán ofertar una segunda lengua extranjera, a modo de formación complementaria, con un límite de hasta 3 horas semanales. La formación se adecuará al perfil profesional del ciclo formativo.

8. La oferta de la formación complementaria de segunda lengua extranjera deberá contar con autorización expresa de la conselleria com-

competent en matèria d'educació. L'autorització estarà condicionada a la disponibilitat horària del professorat en el centre.

9. Aquesta formació no constarà en els documents oficials d'avaluació, si bé el centre docent expedirà una certificació acreditativa per a l'alumnat que supere els objectius establerts per a la formació. En els certificats es farà constar la durada en hores, així com la seua equivalència en crèdits.

10. Els centres docents podran oferir, prèvia autorització de la conselleria competent en matèria d'educació, cursos de preparació per a les proves d'accés als cicles formatius d'Arts Plàstiques i Disseny, sempre que existisca disponibilitat en la planificació docent del professorat del centre.

Article 5. Informació i orientació professional

1. Tots els centres que oferisquen aquests ensenyaments, informaran l'alumnat sobre les possibilitats de formació i reconeixement de competències professionals que existisquen en l'entorn local, regional, nacional i europeu, partint de les seues necessitats i interessos, i tenint en compte l'itinerari personal apropiat a cada alumne i alumna.

2. La conselleria competent en matèria d'educació estableixerà les condicions perquè els centres docents puguen disposar d'un responsable d'orientació laboral, que estarà especialitzat en les funcions indicades en l'apartat anterior. Aquesta tasca es realitzarà preferentment per professorat amb destinació definitiva al centre.

CAPÍTOL II

Ordenació general dels ensenyaments

Article 6. Organització dels mòduls i distribució horària

Els mòduls d'aquest cicle formatiu s'organitzen en dos cursos acadèmics. La distribució de mòduls en cadascun dels dos cursos, la durada, l'assignació horària setmanal i l'assignació de crèdits ECTS corresponent, es concreta en l'annex I.

Article 7. Mòdul de projecte integrat

1. Els ensenyaments conduents al títol de Tècnic o Tècnica Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic disposa d'un mòdul de projecte integrat. El mòdul de projecte integrat en els cicles formatius de grau superior, té per objecte que l'alumnat siga capaç d'integrar, aplicar i valorar els coneixements, destreses i capacitats específics del camp professional de l'especialitat a través de la formalització i realització d'un projecte, adequat al nivell acadèmic cursat, que evidencie rigor tècnic, cultura plàstica, expressió artística i sensibilitat estètica i possibilitat de realització i viabilitat.

En qualsevol cas, serà necessària l'avaluació positiva de tots els mòduls restants abans de procedir a avaluar el mòdul de projecte integrat.

2. El mòdul de projecte integrat comptarà amb una tutoria individualitzada del professorat.

3. Les característiques generals del mòdul de projecte integrat del cicle formatiu de grau superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic, es recullen en l'annex II d'aquest decret, sense perjudici del que s'estableix en l'article 2.1 pel que fa als objectius específics, als continguts i als criteris d'avaluació d'aquest mòdul que són els que figuren en l'annex I.

Article 8. Fase de formació pràctica en empreses, estudis i tallers

1. La fase de formació pràctica en empreses, estudis i tallers tindrà com a finalitat bàsica l'adquisició per part de l'alumnat d'una correcta maduresa professional. Així mateix, permetrà avaluar i verificar la competència de l'alumnat en situacions reals de treball i afavorir la seua inserció laboral. Per a això, les escoles fomentaran la col·laboració amb les empreses, estudis, tallers i altres entitats de l'àmbit local, regional i fins i tot autonòmic. Aquesta fase de formació pràctica, en situació real de treball, no tindrà caràcter laboral i formarà part del currículum del cicle formatiu corresponent.

2. Per als ensenyaments conduents al títol de Tècnic o Tècnica Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic, la durada i el desenvolupament de la fase de formació pràctica s'especifica en l'annex I. Aquesta formació en cap cas tindrà caràcter laboral.

petente en materia de educación. La autorización estará condicionada a la disponibilidad horaria del profesorado en el centro.

9. Esta formación no constará en los documentos oficiales de evaluación, si bien el centro docente expedirá una certificación acreditativa para el alumnado que supere los objetivos establecidos para la formación. En los certificados se hará constar la duración en horas, así como su equivalencia en créditos.

10. Los centros docentes podrán ofertar, previa autorización de la conselleria competente en materia de educación, cursos de preparación para las pruebas de acceso a los ciclos formativos de artes plásticas y diseño, siempre que exista disponibilidad en la planificación docente del profesorado del centro.

Artículo 5. Información y orientación profesional

1. Todos los centros que oferten estas enseñanzas, informarán al alumnado sobre las posibilidades de formación y reconocimiento de competencias profesionales que existan en el entorno local, regional, nacional y europeo, partiendo de sus necesidades e intereses, y teniendo en cuenta el itinerario personal apropiado a cada alumno y alumna.

2. La conselleria competente en materia de educación establecerá las condiciones para que los centros docentes puedan disponer de un responsable de orientación laboral, que estará especializado en las funciones indicadas en el apartado anterior. Esta labor será realizada preferentemente por profesorado con destino definitivo en el centro.

CAPÍTULO II

Ordenación general de las enseñanzas

Artículo 6. Organización de los módulos y distribución horaria

Los módulos de este ciclo formativo se organizan en dos cursos académicos. La distribución de módulos en cada uno de los dos cursos, su duración, la asignación horaria semanal y la asignación de créditos ECTS correspondiente, se concreta en el anexo I.

Artículo 7. Módulo de proyecto integrado

1. Las enseñanzas conducentes al título de Técnico o Técnica Superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics incluyen un módulo de proyecto integrado. Este módulo, tiene por objeto que el alumnado sea capaz de integrar, aplicar y valorar los conocimientos, destrezas y capacidades específicos del campo profesional de la especialidad a través de la formalización y realización de un proyecto, adecuado al nivel académico cursado, que evidencie rigor técnico, cultura plástica, expresión artística y sensibilidad estética y posibilidad de realización y viabilidad.

En cualquier caso, será necesaria la evaluación positiva de todos los módulos antes de proceder a evaluar el módulo de proyecto integrado.

2. El módulo de proyecto integrado contará con una tutoría individualizada del profesorado.

3. Las características generales del módulo de proyecto integrado del ciclo formativo de grado superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics, se recogen en el anexo II de este decreto, sin perjuicio de lo establecido en el artículo 2.1 en cuanto a que los objetivos específicos, los contenidos y los criterios de evaluación de este módulo, que son los que figuran en el anexo I.

Artículo 8. Fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres

1. La fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres tendrá como finalidad básica la adquisición por parte del alumnado de una correcta madurez profesional. Asimismo, permitirá evaluar y verificar su competencia en situaciones reales de trabajo y favorecer su inserción laboral. Para ello, las escuelas fomentarán la colaboración con las empresas, estudios, talleres y otras entidades de su entorno. Dicha fase de formación práctica, en situación real de trabajo, no tendrá carácter laboral y formará parte del currículum del ciclo formativo correspondiente.

2. Para las enseñanzas conducentes al título de Técnico o Técnica Superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics, la duración y el desarrollo de la fase de formación práctica se especifica en el anexo I. Esta formación en ningún caso tendrá carácter laboral.

3. Amb caràcter general, l'alumnat realitzarà aquesta fase durant el tercer trimestre del segon curs acadèmic del cicle formatiu, i una vegada l'alumnat haja aconseguit l'avaluació positiva en tots els mòduls, a excepció del mòdul de projecte integrat.

Així mateix, s'estableix un segon període anual que es desenvoluparà en el primer trimestre del curs acadèmic següent al qual s'haguera realitzat el primer període anual.

4. En l'última sessió d'avaluació prèvia a la realització de la fase de formació pràctica en empreses, estudis i tallers, l'equip docent, a la vista del grau d'aprenentatge de cada alumne i alumna, realitzarà la proposta per a l'inici de la fase de formació pràctica per part de l'alumnat. Referent a la regulació de la fase de formació pràctica en empreses, estudis i tallers, s'atendrà al que es disposa en la normativa vigent que li siga aplicable.

5. El seguiment de la formació pràctica li corresponderà a la tutoria de pràctiques designat per la direcció del centre, en col·laboració amb la persona responsable designada pel corresponent centre de treball. L'avaluació es realitzarà per tot l'equip docent, que prendrà en consideració el grau de compliment dels objectius i la valoració realitzada pel centre de treball mitjançant els instruments i documents que determine la Conselleria competent en matèria d'educació.

6. Si un alumne o alumna no supera la fase de formació pràctica en una primera convocatòria, haurà de realitzar de nou aquesta formació, si bé ho farà en un centre de treball diferent.

Article 9. Evaluació

1. L'avaluació serà contínua i tant els criteris com els procediments d'avaluació aplicats pel professorat tindran en compte el progrés i la maduresa acadèmica de l'alumnat en relació amb les competències professionals característiques del títol, que constitueixen la referència per a definir els objectius generals del cicle formatiu; amb els objectius específics de cada mòdul; i amb els criteris d'avaluació de tots i cadascun dels mòduls.

2. L'aplicació del procés d'avaluació contínua de l'alumnat requerirà la seua assistència regular a les classes i activitats programades. A aquest efecte, els centres docents estableiran el nombre màxim de faltes d'assistència de conformitat amb l'article 33 del Decret 39/2008, de 4 d'abril, del Consell, sobre la convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics i sobre els drets i deures de l'alumnat, pares, mares, tutors o tutores, professorat i personal d'administració i serveis.

3. L'avaluació també es realitzarà de forma diferenciada per mòduls, prenent com a referència els objectius específics de cada mòdul expressats en termes de capacitats, destreses i competències, i els respectius criteris d'avaluació de cadascun dels mòduls.

4. Els resultats de l'avaluació final de cada mòdul s'expressaran d'acord amb una escala numèrica de zero a deu, i es consideraran positives les qualificacions iguals o superiors a cinc i negatives la resta. Per a la fase de formació pràctica en empreses, estudis i tallers, els resultats de l'avaluació s'expressaran en termes «d'apte/no apte».

5. L'equip docent del grup, actuant de forma col·legiada, i presidit pel tutor o tutora, es reunirà periòdicament en sessions d'avaluació i qualificació, d'acord amb el que s'establisca en la concreció curricular inclosa en el projecte educatiu de centre. En l'avaluació de la formació pràctica en empreses, estudis i tallers, col·laborarà el responsable de la formació de l'alumnat, designat pel corresponent centre de treball durant el seu període d'estada en aquest. De cadascuna de les sessions d'avaluació s'alçarà la corresponent acta, en la qual constarà la relació de professorat assistent, un resum dels assumptes tractats i els acords adoptats, així com la informació que es transmetrà a l'alumnat, o bé als seus pares, mares o tutors legals si es tracta d'alumnat menor d'edat.

6. Les sessions d'avaluació tindran com a finalitat coordinar el professorat dels diferents mòduls i valorar el progrés de l'alumnat quant a l'obtenció dels objectius generals del cicle formatiu d'Arts Plàstiques i Disseny corresponent i dels objectius específics dels mòduls.

7. En el primer curs, s'hauran de realitzar, almenys, una sessió d'avaluació inicial, abans de la finalització del mes d'octubre, una ses-

3. Con carácter general, el alumnado realizará esta fase durante el tercer trimestre del segundo curso académico del ciclo formativo, y una vez el alumnado haya alcanzado la evaluación positiva en todos los módulos, a excepción del módulo de proyecto integrado.

Asimismo, se establece un segundo periodo anual que se desarrollará en el primer trimestre del curso académico siguiente al que se hubiera realizado el primer periodo anual.

4. En la última sesión de evaluación previa a la realización de la fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres, el equipo docente, a la vista del grado de aprendizaje de cada alumno y alumna, realizará la propuesta para el inicio de la fase de formación práctica por parte del alumnado. En lo referente a la regulación de la fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres, se estará a lo dispuesto en la normativa vigente que le sea de aplicación.

5. El seguimiento de la formación práctica le corresponderá a la tutoría de prácticas designado por la dirección del centro, en colaboración con la persona responsable designada por el correspondiente centro de trabajo. La evaluación será realizada por todo el equipo docente, que tomará en consideración el grado de cumplimiento de los objetivos y la valoración realizada por el centro de trabajo mediante los instrumentos y documentos que determine la Conselleria competente en materia de educación.

6. Si un alumno o alumna no supera la fase de formación práctica en una primera convocatoria, deberá realizar de nuevo dicha formación, si bien lo hará en un centro de trabajo distinto.

Artículo 9. Evaluación

1. La evaluación será continua, y tanto los criterios como los procedimientos de evaluación aplicados por el profesorado, tendrán en cuenta el progreso y la madurez académica del alumnado en relación con las competencias profesionales características del título, que constituyen la referencia para definir los objetivos generales del ciclo formativo, con los objetivos específicos de cada módulo: y con los criterios de evaluación de todos y cada uno de los módulos.

2. La aplicación del proceso de evaluación continua del alumnado requerirá de su asistencia regular a las clases y actividades programadas. A tal efecto, los centros docentes establecerán el número máximo de faltas de asistencia de conformidad con el artículo 33 del Decreto 39/2008, de 4 de abril, del Consell, sobre la convivencia en los centros docentes no universitarios sostenidos con fondos públicos y sobre los derechos y deberes del alumnado, padres, madres, tutores o tutoras, profesorado y personal de administración y servicios.

3. La evaluación también se realizará de forma diferenciada por módulos, tomando como referencia los objetivos específicos de cada módulo expresados en términos de capacidades, destrezas y competencias, y los respectivos criterios de evaluación de cada uno de los módulos.

4. Los resultados de la evaluación final de cada módulo se expresarán de acuerdo con una escala numérica de cero a diez, considerándose positivas las calificaciones iguales o superiores a cinco y negativas las restantes. Para la fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres, los resultados de la evaluación se expresarán en términos de «apto/no apto».

5. El equipo docente del grupo, actuando de forma colegiada, y presidido por el tutor o tutora, se reunirá periódicamente en sesiones de evaluación y calificación, de acuerdo con lo que se establezca en la concreción curricular incluida en el proyecto educativo de centro. En la evaluación de la formación práctica en empresas, estudios y talleres, colaborará el responsable de la formación del alumnado, designado por el correspondiente centro de trabajo durante su período de estancia en este. De cada una de las sesiones de evaluación se levantará la correspondiente acta, en la que constará la relación de profesorado asistente, un resumen de los asuntos tratados y los acuerdos adoptados, así como la información que se transmitirá al alumnado, o bien a sus padres, madres o tutores legales si se trata de alumnado menor de edad.

6. Las sesiones de evaluación tendrán como finalidad coordinar al profesorado de los distintos módulos y valorar el progreso del alumnado en cuanto a la obtención de los objetivos generales del ciclo formativo de Artes Plásticas y Diseño correspondiente y de los objetivos específicos de los módulos.

7. En el primer curso, se realizarán, al menos, una sesión de evaluación inicial, antes de la finalización del mes de octubre, una sesión

sió d'avaluació a la finalització del primer trimestre i altra a la finalització del segon trimestre, on es qualifiquen els mòduls formatius per a valorar el progrés de l'alumnat fins a aqueix moment. A més es realitzaran dues evaluacions finals, una ordinària i una altra extraordinària.

8. En el segon curs, se celebraran, almenys, dues sessions d'avaluació a la finalització del primer trimestre i del segon trimestre, respectivament, on es qualifiquen els mòduls formatius per a valorar el progrés de l'alumnat fins a aqueix moment; una sessió d'avaluació final ordinària després de la finalització del període lectiu, i prèvia a la realització de la fase de formació pràctica en empreses, estudis i tallers; i una sessió d'avaluació final extraordinària. Així mateix, els centres realitzaran sessions d'avaluació després de la conclusió de cada període habilitat per a dur a terme la fase de formació pràctica en empreses, estudios i talleres, on evaluaran, el mòdul de projecte integrat i la fase de formació pràctica.

9. Els mòduls formatius d'igual denominació en primer i segon curs, dels ensenyaments regulats en aquest decret, tindran caràcter progressiu. A aquest efecte, els mòduls formatius de segon curs seran considerats incompatibles a l'efecte d'avaluació, en el cas que prèviament no s'haja superat el de primer curs amb la mateixa denominació.

10. El mòdul de projecte integrat tindrà la consideració d'incompatible a l'efecte d'avaluació fins que es produise la superació de tots els mòduls restants.

Article 10. Promoció i titulació

1. L'alumnat podrà promocionar del primer al segon curs del cicle formatiu corresponent quan haja obtingut evaluació positiva en mòduls la càrrega lectiva dels quals sume, almenys, el 75 % del primer curs.

2. La superació del cicle formatiu d'Arts Plàstiques i Disseny per part de l'alumne o alumna requerirà l'avaluació positiva de tots els mòduls que el componen, així com l'obtenció de la qualificació d'apte en la fase de formació pràctica en empreses, estudios i tallers.

3. Una vegada superat el cicle formatiu, es procedirà al càlcul de la seu nota mitjana final segons el que s'estableix en l'article 19.9 del Real decret 596/2007 de 4 de maig, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments professionals d'arts plàstiques i disseny.

No es computarà la fase de formació pràctica en empreses, estudios i tallers a l'efecte del càlcul de la nota mitjana final del cicle formatiu, ni tampoc aquells mòduls que hagen sigut objecte de convalidació o exempció.

Article 11. Convocatòries i permanència

1. L'alumnat disposarà d'un número màxim de quatre convocatòries per a la superació de cada mòdul. Per a la superació de la fase de formació pràctica en empreses, estudios i tallers, el nombre màxim de convocatòries serà de dues.

2. Tindran consideració de convocatòries aquelles evaluacions finals en les quals l'alumnat siga qualificat, de tal manera que, amb caràcter general, l'alumnat disposarà de dues convocatòries en cada curs acadèmic. Si un alumne o alumna no es presentara a una prova d'avaluació final, obtindrà una qualificació de zero punts i la convocatòria corresponent serà computada a l'efecte de permanència en els ensenyaments.

3. Amb caràcter excepcional, l'alumnat que no supere algun mòdul després d'haver esgotat el nombre màxim de quatre convocatòries per a la seu superació, podrà sol·licitar davant la conselleria competent en matèria d'educació una convocatòria extraordinària, sempre que acredite documentalment que existeixin motius de malaltia, discapacitat, o uns altres que impedisquen el normal desenvolupament dels estudis, com les estableties en la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere. Aquesta mesura excepcional no serà aplicable a la fase de formació pràctica en empreses, estudios i tallers.

4. L'alumnat podrà sol·licitar l'anul·lació de la seu matrícula prèvia sol·licitud per escrit davant l'adreça del centre docent, per a la seu resolució, amb anterioritat a la segona evaluació trimestral, o en el cas que l'alumnat només es trobe matriculat en la fase de formació pràctica en empreses, estudios i tallers, amb anterioritat a l'inici d'aquesta. L'anul·lació de la matrícula de l'alumnat suposarà la pèrdua dels drets d'assistència a classe i evaluació, i en cap cas implicarà la devolució de les taxes de matrícula. En conseqüència, per a aqueix curs acadèmic,

de evaluación a la finalización del primer trimestre y otra a la finalización segundo trimestre, donde se calificarán los módulos formativos para valorar el progreso del alumnado hasta ese momento. Además se realizarán dos evaluaciones finales, una ordinaria y otra extraordinaria.

8. En el segundo curso, se celebrarán, al menos, dos sesiones de evaluación a la finalización del primer trimestre y del segundo trimestre, respectivamente, donde se calificarán los módulos formativos para valorar el progreso del alumnado hasta ese momento; una sesión de evaluación final ordinaria tras la finalización del periodo lectivo, y previa a la realización de la fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres; y una sesión de evaluación final extraordinaria. Asimismo, los centros realizarán sesiones de evaluación tras la conclusión de cada periodo habilitado para llevar a cabo la fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres, donde evaluarán, el módulo de proyecto integrado y la fase de formación práctica.

9. Los módulos formativos de igual denominación en primer y segundo curso, de las enseñanzas reguladas en este decreto, tendrán carácter progresivo. A tal efecto, los módulos formativos de segundo curso serán considerados incompatibles a efectos de evaluación, en el caso de que previamente no se haya superado el de primer curso con la misma denominación.

10. El módulo de proyecto Integrado tendrá la consideración de incompatible a efectos de evaluación hasta que se produzca la superación de todos los módulos restantes.

Artículo 10. Promoción y titulación

1. El alumnado podrá promocionar del primer al segundo curso del ciclo formativo correspondiente cuando haya obtenido evaluación positiva en módulos cuya carga lectiva sume, al menos, el 75 % del primer curso.

2. La superación del ciclo formativo de Artes Plásticas y Diseño por parte del alumno o alumna requerirá la evaluación positiva de todos los módulos que lo componen, así como la obtención de la calificación de «apto» en la fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres.

3. Una vez superado el ciclo formativo, se procederá al cálculo de su nota media final según lo establecido en el artículo 19.9 del Real decreto 596/2007, de 4 de mayo, por el que se establece la ordenación general de las enseñanzas profesionales de artes plásticas y diseño.

No se computará la fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres a los efectos del cálculo de la nota media final del ciclo formativo, ni tampoco aquellos módulos que hayan sido objeto de convalidación o exención.

Artículo 11. Convocatorias y permanencia

1. El alumnado dispondrá de un número máximo de cuatro convocatorias para la superación de cada módulo. Para la superación de la fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres, el número máximo de convocatorias será de dos.

2. Tendrán consideración de convocatorias aquellas evaluaciones finales en las que el alumnado sea calificado, de tal manera que, con carácter general, el alumnado dispondrá de dos convocatorias en cada curso académico. Si un alumno o alumna no se presentase a una prueba de evaluación final, obtendrá una calificación de cero puntos y la convocatoria correspondiente será computada a los efectos de permanencia en las enseñanzas.

3. Con carácter excepcional, el alumnado que no supere algún módulo tras haber agotado el número máximo de cuatro convocatorias, podrá solicitar ante la consellería competente en materia de educación una convocatoria extraordinaria, siempre y cuando acredite documentalmente que existen motivos de enfermedad, discapacidad, u otros que impidan el normal desarrollo de los estudios, como las establecidas en la Ley orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de medidas de protección integral contra la violencia de género. Esta medida excepcional no será de aplicación a la fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres.

4. El alumnado podrá solicitar la anulación de su matrícula previa solicitud por escrito ante la dirección del centro docente, para su resolución, con anterioridad a la segunda evaluación trimestral, o en el caso de que el alumnado solo se encuentre matriculado en la fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres, con anterioridad al inicio de la misma. La anulación de la matrícula del alumnado supondrá la pérdida de los derechos de asistencia a clase y evaluación, y en ningún caso implicará la devolución de las tasas de matrícula. En consecuencia,

qualsevol qualificació o evaluació prèvia de l'alumnat perdrà la seu validesa i les convocatòries d'aquest curs no computaran quant a la permanència en l'etapa.

5. L'alumnat podrà sol·licitar la renúncia a la convocatòria d'avaluació final d'un o diversos mòduls o de la fase de formació pràctica en empreses, estudis i tallers, sense que aquesta mesura implique l'anul·lació de la seua matrícula, i amb la finalitat que la convocatòria corresponent no li siga computada a l'efecte de permanència en l'etapa. La renúncia a les convocatòries d'avaluació final ordinària i extraordinària s'haurà de realitzar amb una antelació mínima d'un mes a la data d'avaluació final. La sol·licitud de renúncia es formalitzarà per escrit davant l'adreça del centre, per a la seua resolució, i s'hauran d'al·legar circumstàncies de malaltia, discapacitat, incorporació a un lloc de treball, obligacions de tipus familiar o social o altres circumstàncies de força major, que impedisquen una dedicació normal a l'estudi. La renúncia a la convocatòria es reflectirà en els documents d'avaluació amb l'expressió de «renúncia».

Article 12. Documents oficials d'avaluació i de mobilitat

1. Els documents bàsics d'avaluació en aquests ensenyaments, tots aquests amb caràcter oficial, són: l'expedient acadèmic personal, que s'acredita mitjançant la certificació acadèmica personal; les actes d'avaluació; i els informes d'avaluació individualitzats. En aquests documents es farà referència al títol cursat en aquest decret.

2. L'expedient acadèmic personal és el document oficial d'avaluació que sintetitza tota la informació relativa al procés d'avaluació de l'alumnat. En aquest figuraran les dades identificatives de l'alumnat, les seues dades personals, el número d'identificació de l'alumnat, la via d'accés als ensenyaments, les dades de matrícula, els resultats d'avaluació, les mesures d'adaptació curricular, si és el cas, la nota mitjana, i quantes altres informacions determine la Conselleria competent en matèria d'educació.

3. El certificat acadèmic personal tindrà efectes acreditatius de la informació continguda en l'expedient acadèmic personal de l'alumnat, i serà expedit per la secretaria dels centres. En el referit als resultats de l'avaluació, recollirà el curs acadèmic, les qualificacions obtingudes en la convocatòria ordinària, i si escau, en la convocatòria extraordinària, els mòduls formatius que hagen sigut objecte de convalidació o excepció, així com les anul·lacions de matrícula i renúncies de convocatòria.

4. En les actes d'avaluació figurarà la relació nominal de tot l'alumnat matriculat en un determinat curs d'un cicle formatiu, juntament amb la qualificació obtinguda en cadascun dels mòduls en què es troba matriculat, l'expressió de si es tracta de la convocatòria ordinària o extraordinària, i si escau, la qualificació obtinguda en la fase de formació pràctica en empreses, estudis i tallers. Les actes d'avaluació les signaran tot l'equip docent.

5. Quan un alumne o alumna es trasllade a un altre centre, el tutor o tutora consignarà en un informe d'avaluació individualitzat tota aquella informació que resulte necessària per a la continuïtat del procés d'aprenentatge. Aquest informe i el certificat acadèmic personal tindran la consideració de documents bàsics de mobilitat, ja que garanteixen la mobilitat acadèmica i territorial de l'alumnat.

Article 13. Correspondència amb la pràctica laboral

1. Podran ser objecte d'exemció per la seua correspondència amb la pràctica laboral els mòduls formatius detallats en l'annex VI d'aquest decret, sempre que s'acredite, almenys, un any, a temps complet o a temps parcial, d'experiència relacionada amb els coneixements, capacitats i destreses, i si escau, unitats de competència, pròpies d'aquests mòduls.

2. Es podrà determinar l'exemció total o parcial de la fase de formació pràctica en empreses, estudis o tallers, sempre que s'acredite una experiència laboral d'almenys, un any, a temps complet o a temps parcial, en un camp professional directament relacionat amb el cicle formatiu regulat en aquest decret.

3. Correspondrà a la conselleria competent en matèria d'educació resoldre les excepcions a les quals es refereixen els apartats anteriors, prèvia sol·licitud de les persones interessades en els centres docents on es troben matriculades.

4. L'experiència laboral s'acreditarà a través d'una certificació de l'empresa on haurà de constar, expressament, la durada del contracte,

para ese curso académico, cualquier calificación o evaluación previa del alumnado perderá su validez y las convocatorias de dicho curso no computarán en cuanto a la permanencia en la etapa.

5. El alumnado podrá solicitar la renuncia a la convocatoria de evaluación final de uno o varios módulos o de la fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres, sin que esta medida implique la anulación de su matrícula, y con la finalidad de que la convocatoria correspondiente no le sea computada a efectos de permanencia en la etapa. La renuncia a las convocatorias de evaluación final ordinaria y extraordinaria se deberá realizar con una antelación mínima de un mes a la fecha de evaluación final. La solicitud de renuncia se formalizará por escrito ante la dirección del centro, para su resolución, debiéndose alegar circunstancias de enfermedad, discapacidad, incorporación a un puesto de trabajo, obligaciones de tipo familiar o social u otras circunstancias de fuerza mayor, que impidan una dedicación normal al estudio. La renuncia a la convocatoria se reflejará en los documentos de evaluación con la expresión de «renuncia».

Artículo 12. Documentos oficiales de evaluación y de movilidad

1. Los documentos básicos de evaluación en estas enseñanzas, todos ellos con carácter oficial, son: el expediente académico personal, que se accredita mediante la certificación académica personal; las actas de evaluación; y los informes de evaluación individualizados. En dichos documentos se hará referencia al título cursado y regulado en este decreto.

2. El expediente académico personal es el documento oficial de evaluación que sintetiza toda la información relativa al proceso de evaluación del alumnado. En él figurarán los datos identificativos del alumnado, sus datos personales, el número de identificación del alumnado, la vía de acceso a las enseñanzas, los datos de matrícula, los resultados de evaluación, las medidas de adaptación curricular, si es el caso, la nota media, y cuantas otras informaciones determine la Conselleria competente en materia de educación.

3. La certificación académica personal tendrá efectos acreditativos de la información contenida en el expediente académico personal del alumnado, y será expedida por la secretaría de los centros. En lo referido a los resultados de la evaluación, recogerá el curso académico, las calificaciones obtenidas en la convocatoria ordinaria, y en su caso, en la convocatoria extraordinaria, los módulos formativos que hayan sido objeto de convalidación o exención, así como las anulaciones de matrícula y renuncias de convocatoria.

4. En las actas de evaluación figurará la relación nominal de todo el alumnado matriculado en un determinado curso de un ciclo formativo, junto con la calificación obtenida en cada uno de los módulos en que se encuentra matriculado, la expresión de si se trata de la convocatoria ordinaria o extraordinaria, y en su caso, la calificación obtenida en la fase de formación práctica en empresas, estudios y talleres. Las actas de evaluación deberán ser firmadas por todo el equipo docente.

5. Cuando un alumno o alumna se traslade a otro centro, el tutor o tutora consignará en un informe de evaluación individualizado toda aquella información que resulte necesaria para la continuidad del proceso de aprendizaje. Este informe y la certificación académica personal tendrán la consideración de documentos básicos de movilidad, ya que garantizan la movilidad académica y territorial del alumnado.

Artículo 13. Correspondencia con la práctica laboral

1. Podrán ser objeto de exención, por su correspondencia con la práctica laboral, los módulos formativos detallados en el anexo VI de este decreto, siempre que se acredite, al menos, un año, a tiempo completo o a tiempo parcial, de experiencia relacionada con los conocimientos, capacidades y destrezas, y en su caso unidades de competencia, propias de dichos módulos.

2. Podrá determinarse la exención total o parcial de la fase de formación práctica en empresas, estudios o talleres, siempre que se acredite una experiencia laboral de, al menos, un año, a tiempo completo o a tiempo parcial, en un campo profesional directamente relacionado con el ciclo formativo regulado en este decreto.

3. Correspondrá a la conselleria competente en materia de educación resolver las excepciones a las que se refieren los apartados anteriores, prèvia solicitud de las personas interesadas en los centros docentes donde se encuentren matriculadas.

4. La experiencia laboral se acreditará a través de una certificación de la empresa donde deberá constar, expresamente, la duración del

l'activitat desenvolupada i el període de temps en el qual s'ha realitzat aquesta activitat. En el cas de treballadors o treballadores per compte propi, s'acreditarà mitjançant un certificat d'alta en el cens d'obligats tributaris. En tots dos casos, també s'haurà d'aportar un certificat de vida laboral.

5. Els mòduls formatius que siguen objecte d'exemció figuraran en l'expedient acadèmic de l'alumnat amb l'expressió «exempt/a». Aquests mòduls no seran tinguts en compte per al càlcul de la nota mitjana del cicle formatiu corresponent.

Article 14. Convalidacions

1. Podran ser objecte de convalidació els mòduls formatius del cicle formatiu de Còmic per mòduls de cicles formatius de grau superior de la família professional de Comunicació Gràfica i Audiovisual, segons el que es disposa en l'annex IV d'aquest decret.

2. Podran ser objecte de convalidació els mòduls formatius del cicle formatiu de Còmic per mòduls de cicles formatius de grau superior de la família professional de Disseny Gràfic regulats en el Reial decret 1456/1995, d'1 de setembre, segons el que es disposa en l'annex V d'aquest decret.

3. El mòdul professional de formació i orientació laboral es podrà convalidar sempre que s'acredite haver superat el mateix mòdul en un cicle formatiu d'Arts Plàstiques i Disseny.

4. El mòdul formatiu d'empresa i iniciativa emprendedora es podrà convalidar sempre que s'acredite haver superat el mateix mòdul en un cicle formatiu d'Arts Plàstiques i Disseny d'igual o superior nivell acadèmic al qual es desitja cursar.

5. El mòdul formatiu d'idioma estranger es podrà convalidar sempre que s'acredite, almenys, una de les situacions següents:

a) Tindre superat el mateix mòdul en un cicle formatiu d'Arts Plàstiques i Disseny d'igual o superior nivell acadèmic al qual es desitja cursar.

b) Acreditar per una entitat certificadora reconeguda en l'estat espanyol amb efectes acadèmics un nivell de coneixement de la llengua estrangera del mòdul formatiu corresponent al nivell B1 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

c) Acreditar un nivell de competència lingüística corresponent al nivell B2 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües a través de certificats reconeguts en la Comunitat Valenciana.

6. Quant a qualsevol altre supòsit de convalidació no contemplat en els apartats anteriors d'aquest article, s'estarà al que es disposa en l'article 23 del Reial decret 596/2007, de 4 de maig, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments professionals d'Arts Plàstiques i Disseny.

7. Les sol·licituds de convalidació s'hauran de presentar davant la direcció del centre docent on es trobe matriculat l'alumnat, per a la seua resolució. Si les sol·licituds es resolen favorablement, en els mòduls objecte de convalidació figurarà l'expressió «convalidat». Aquests mòduls no seran tinguts en compte per al càlcul de la nota mitjana del cicle formatiu corresponent.

CAPÍTOL III *Professorat i centres*

Article 15. Professorat i atribució docent

1. Les competències docents del personal funcionari pertanyent al Cos de Professors i Mestres de Taller d'Arts Plàstiques i Disseny per a la impartició dels mòduls corresponents als ensenyaments del cicle formatiu de grau superior de Còmic són les contemplades en l'annex II del Reial decret 1434/2012, d'11 d'octubre.

2. El mòdul formatiu d'idioma estranger serà impartit per professorat pertanyent als Cossos de Catedràtics i de Professors d'Ensenyament Secundari, de l'especialitat de la llengua estrangera que s'impartisca.

3. Les competències docents del personal funcionari pertanyent al Cos de Professors i Mestres de taller d'Arts Plàstiques i Disseny per a la impartició dels mòduls corresponents als ensenyaments del cicle formatiu de grau superior de Còmic són les contemplades en l'annex III d'aquest Decret.

4. En els centres privats, els diferents mòduls seran impartits pel professorat que acredite les condicions de titulació i qualificació especí-

contrato, la actividad desarrollada y el periodo de tiempo en el que se ha realizado dicha actividad. En el caso de trabajadores o trabajadoras por cuenta propia, se acreditará mediante una certificación de alta en el censo de obligados tributarios. En ambos casos, también se deberá aportar un certificado de vida laboral.

5. Los módulos formativos que sean objeto de exención figurarán en el expediente académico del alumnado con la expresión «exento/a». Estos módulos no serán tenidos en cuenta para el cálculo de la nota media del ciclo formativo correspondiente.

Artículo 14. Convalidaciones

1. Podrán ser objeto de convalidación los módulos formativos del ciclo de Cómics por módulos de ciclos formativos de grado superior de la familia profesional de Comunicación Gráfica y Audiovisual, según lo dispuesto en el anexo IV de este decreto.

2. Podrán ser objeto de convalidación los módulos formativos del ciclo formativo de Cómics por módulos de ciclos formativos de grado superior de la familia profesional de Diseño Gráfico, regulados en el Real decreto 1456/1995, de 1 de septiembre, según lo dispuesto en el anexo V de este decreto.

3. El módulo profesional de formación y orientación laboral se podrá convalidar siempre que se acredite haber superado el mismo módulo en un ciclo formativo de artes plásticas y diseño.

4. El módulo formativo de empresa e iniciativa emprendedora se podrá convalidar siempre que se acredite haber superado el mismo módulo en un ciclo formativo de artes plásticas y diseño de igual o superior nivel académico al que se deseé cursar.

5. El módulo formativo de idioma extranjero se podrá convalidar siempre que se acredite, al menos, una de las siguientes situaciones:

a) Tener superado el mismo módulo en un ciclo formativo de artes plásticas y diseño de igual o superior nivel académico al que se deseé cursar.

b) Acreditar, por una entidad certificadora reconocida en el estado español con efectos académicos, un nivel de conocimiento de la lengua extranjera del módulo formativo, correspondiente al nivel B1 del Marco Común Europeo de Referencia para las Lenguas.

c) Acreditar un nivel de competencia lingüística correspondiente al nivel B2 del Marco Común Europeo de Referencia para las Lenguas, a través de certificados reconocidos en la Comunitat Valenciana.

6. En cuanto a cualquier otro supuesto de convalidación no contemplado en los apartados anteriores de este artículo, se estará a lo dispuesto en el artículo 23 del Real decreto 596/2007, de 4 de mayo, por el que se establece la ordenación general de las enseñanzas profesionales de Artes Plásticas y Diseño.

7. Las solicitudes de convalidación se deberán presentar ante la dirección del centro docente donde se encuentre matriculado el alumnado, para su resolución. Si las solicitudes se resuelven favorablemente, en los módulos objeto de convalidación figurará la expresión «convalidado». Estos módulos no serán tenidos en cuenta para el cálculo de la nota media del ciclo formativo correspondiente.

CAPÍTULO III *Profesorado y centros*

Artículo 15. Profesorado y atribución docente

1. Las competencias docentes del personal funcionario perteneciente a los Cuerpos de Profesores y Maestros de Taller de Artes Plásticas y Diseño para la impartición de los módulos correspondientes a las enseñanzas del ciclo formativo de grado superior de Cómics son las contempladas en el anexo II del Real decreto 1434/2012, de 11 de octubre.

2. El módulo formativo de idioma extranjero será impartido por profesorado perteneciente a los Cuerpos de Catedráticos y de Profesores de Enseñanza Secundaria, de la especialidad de la lengua extranjera que se imparta.

3. Las competencias docentes del personal funcionario perteneciente al Cuerpo de Profesores y Maestros de Taller de Artes Plásticas y Diseño para la impartición de los módulos correspondientes a las enseñanzas del ciclo formativo de grado superior de Cómics son las contempladas en el anexo III del presente decreto.

4. En los centros privados, los diferentes módulos serán impartidos por el profesorado que acredite las condiciones de titulación y cualifi-

fica estableerts per la normativa bàsica d'aplicació i el desenvolupament que realitze d'aquesta, en l'àmbit de les seues competències, la Conselleria competent en matèria d'educació.

5. Els plans de formació del professorat d'ensenyaments professionals d'Arts Plàstiques i Disseny que dissenye la conselleria competent en matèria d'educació, inclouran activitats formatives específiques o de caràcter transversal, relacionades amb l'esperit emprendedor, les tecnologies de la informació i de la comunicació, la capacitació en llengües estrangeres i tots aquells aspectes que contribuïsquen al desenvolupament curricular dels ensenyaments regulats en aquest decret.

6. Per a la docència de certs continguts dels mòduls, així com per a la impartició de cursos específics i d'especialització que els seus continguts no se superposen amb els estableerts en l'annex I d'aquest decret, es podrà contractar a professorat especialista en actiu. La seu contractació podrà ser de tipus administratiu o com a prestació de serveis al centre i d'acord amb el que es disposa en el Decret 296/1997, de 2 de desembre, del Govern Valencià, pel qual es regula el règim de contractació de professorat especialista.

Article 16. Requisits mínims dels centres

Els centres d'ensenyament que impartsiquen el cicle formatiu d'Arts Plàstiques i Disseny regulat en aquest decret hauran de complir, quant als requisits referents a denominació, instal·lacions, condicions materials, centres integrats i relació numèrica professorat/alumnat, el que es preveu en el Reial decret 303/2010, de 15 de març, pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres que impartsiquen ensenyaments artístics regulats en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, i en el Reial decret 1434/2012, d'11 d'octubre, i a les normes que aprove a aquest efecte la conselleria competent en matèria d'educació.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Accés a altres estudis

1. El títol de Tècnic o Tècnica Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic permetrà l'accés a qualsevol altre cicle formatiu de grau mitjà o superior dels ensenyaments artístics professionals, amb l'exemció de la prova específica en aquells casos previstos en l'article 15 del Reial decret 596/2007, de 4 de maig, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments professionals d'Arts Plàstiques i Disseny i en l'article 3 de l'Ordre 13/2018, de 18 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport.

2. El títol de Tècnic o Tècnica Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic permetrà l'accés directe als ensenyaments artístics superiors de Disseny, d'Arts Plàstiques i de Conservació i Restauració de Béns Culturals.

3. El títol de Tècnic o Tècnica Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic permetrà l'accés als estudis universitaris de conformitat amb el que s'estableix en el Reial decret 412/2014, de 6 de juny, pel qual s'estableix la normativa bàsica dels procediments d'admissió als ensenyaments universitaris oficials de grau.

4. El reconeixement de crèdits entre títols pertanyents a ensenyaments d'educació superior i el títol de Tècnic o Tècnica Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic es durà a terme de conformitat amb el Reial decret 1618/2011, de 14 de novembre, excepte en els supòsits de convalidació o reconeixement entre estudis d'un mateix ensenyament o estudis de tècnic superior d'ensenyaments diferents que es regiran per la seua normativa específica.

Segona. Accessibilitat universal

La conselleria competent en matèria d'educació estableixerà les mesures oportunes quant a la igualtat d'oportunitats, la no-discriminació i l'accessibilitat de les persones amb diversitat funcional a aquests ensenyaments, de conformitat amb la legislació sectorial vigent en la matèria.

Tercera. Títols

Per a l'expedició de títols acadèmics i professionals corresponents als ensenyaments regulats en aquest decret, s'atendrà al que es disposa en la normativa de la conselleria competent en matèria d'educació.

cación específica establecidas por la normativa básica de aplicación y el desarrollo que realice de la misma, en el ámbito de sus competencias, la Conselleria competente en materia de educación.

5. Los planes de formación del profesorado de enseñanzas profesionales de Artes Plásticas y Diseño que diseñe la conselleria competente en materia de educación, incluirán actividades formativas específicas o de carácter transversal, relacionadas con el espíritu emprendedor, las tecnologías de la información y de la comunicación, la capacitación en lenguas extranjeras y todos aquellos aspectos que contribuyan al desarrollo curricular de las enseñanzas reguladas en este decreto.

6. Para la docencia de ciertos contenidos de los módulos, así como para la impartición de cursos específicos y de especialización cuyos contenidos no se solapen con los establecidos en el anexo I de este decreto, se podrá contratar a profesorado especialista en activo. Su contratación podrá ser de tipo administrativo o como prestación de servicios al centro y conforme a lo dispuesto en el Decreto 296/1997, de 2 de diciembre, del Gobierno Valenciano, por el que se regula el régimen de contratación de profesorado especialista.

Artículo 16. Requisitos mínimos de los centros

Los centros de enseñanza que imparten el ciclo formativo de artes plásticas y diseño regulado en este decreto deberán cumplir, en cuanto a los requisitos referentes a denominación, instalaciones, condiciones materiales, centros integrados y relación numérica profesorado/alumnado, lo previsto en el Real decreto 303/2010, de 15 de marzo, por el que se establecen los requisitos mínimos de los centros que imparten enseñanzas artísticas reguladas en la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, y en el Real decreto 1434/2012, de 11 de octubre, y a las normas que apruebe al efecto la conselleria competente en materia de educación.

DISPOSICIONES ADICIONALES

Primera. Acceso a otros estudios

1. El título de Técnico o Técnica Superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics permitirá el acceso a cualquier otro ciclo formativo de grado medio o superior de las enseñanzas artísticas profesionales, con la exención de la prueba específica en aquellos casos previstos en el artículo 15 del Real decreto 596/2007, de 4 de mayo, por el que se establece la ordenación general de las enseñanzas profesionales de Artes Plásticas y Diseño y en el artículo 3 de la Orden 13/2018, de 18 de abril, de la Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte.

2. El título de Técnico o Técnica Superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics permitirá el acceso directo a las enseñanzas artísticas superiores de Diseño, de Artes Plásticas y de Conservación y Restauración de Bienes Culturales.

3. El título de Técnico o Técnica Superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics permitirá el acceso a los estudios universitarios de conformidad con lo establecido en el Real decreto 412/2014, de 6 de junio, por el que se establece la normativa básica de los procedimientos de admisión a las enseñanzas universitarias oficiales de grado.

4. El reconocimiento de créditos entre títulos pertenecientes a enseñanzas de educación superior y el título de Técnico o Técnica Superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics se llevará a cabo de conformidad con el Real decreto 1618/2011, de 14 de noviembre, sobre reconocimiento de estudios en el ámbito de la Educación Superior, salvo en los supuestos de convalidación o reconocimiento entre estudios de una misma enseñanza o estudios de técnico/a superior de enseñanzas distintas, que se regirán por su normativa específica.

Segunda. Accesibilidad universal

La conselleria competente en materia de educación establecerá las medidas oportunas en cuanto a la igualdad de oportunidades, la no discriminación y la accesibilidad de las personas con diversidad funcional a estas enseñanzas, de conformidad a la legislación sectorial vigente en la materia.

Tercera. Títulos

Para la expedición de títulos académicos y profesionales correspondientes a las enseñanzas reguladas en este decreto, se estará a lo dispuesto en la normativa de la conselleria competente en materia de educación.

Quarta. Incidència pressupostària

L'aplicació i el desenvolupament d'aquest decret no podrà tindre cap incidència en la dotació dels capítols de despesa assignats a la conselleria competent en matèria d'educació, i en tot cas haurà de ser atès amb els mitjans personals i materials de la conselleria competent en aquests ensenyaments.

Cinquena. Determinació del caràcter dels mòduls

La direcció general amb competències en ensenyaments de règim especial podrà determinar, mitjançant resolució, el caràcter teòric, teòrico-pràctic, pràctic o taller dels mòduls dels cicles formatius d'arts plàstiques i disseny.

La relació numèrica professorat-alumnat serà l'establerta en l'article 13 del Reial decret 303/2010, de 15 de març.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. Derogació normativa

Queden derogades totes les disposicions d'igual o inferior rang que s'oposen al que s'estableix en aquest decret.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Aplicació i desenvolupament

S'autoritza qui exercisca la titularitat de la conselleria competent en matèria educativa per a dictar totes les disposicions que siguin necessàries per a l'aplicació i el desenvolupament del que disposa aquest decret.

Segona. Normes supletòries

Per a totes aquelles qüestions no regulades en aquest decret o en les normes de desplegament d'aquest, serà de caràcter supletori la normativa vigent pel que fa als ensenyaments de formació professional.

Tercera. Entrada en vigor

Aquest decret entrarà en vigor l'endemà de la seua publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

València, 22 de març de 2019

El president de la Generalitat,
XIMO PUIG I FERRER

El conseller d'Educació, Investigació,
Cultura i Esport,
VICENT MARZÀ IBÁÑEZ

ANNEX I

Curriculum del títol de Tècnic o Técnica Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic

1. Identificació del títol.

1.1. Denominació: Tècnic/a Superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic.

1.2. Nivell: grau superior dels ensenyaments professionals d'Arts Plàstiques i Disseny.

1.3. Durada total del cicle: 2.000 hores.

1.4. Família professional artística: comunicació gràfica i audiovisual.

1.5. Referent europeu: CINEMA-5b (Classificació Internacional Normalitzada de l'Educació)

2. Perfil professional.

2.1. Competència general.

2.1.1 Elaborar obra original de còmic de qualitat formal i funcional a partir d'un projecte propi o d'un encàrrec professional determinat.

2.1.2 Planificar la realització del projecte mitjançant la definició dels recursos expressius, formals, funcionals, estètics i tècnics més adequats.

Cuarta. Incidencia presupuestaria

La aplicación y el desarrollo de este decreto no podrá tener incidencia alguna en la dotación de los capítulos de gasto asignados a la consellería competente en materia de educación, y en todo caso deberá ser atendido con los medios personales y materiales de la consellería competente en estas enseñanzas.

Quinta. Determinación del carácter de los módulos

La dirección general con competencias en enseñanzas de régimen especial podrá determinar, mediante resolución, el carácter teórico, teórico-práctico, práctico o taller de los módulos de los ciclos formativos de artes plásticas y diseño.

La relación numérica profesorado-alumnado será la establecida en el artículo 13 del Real decreto 303/2010 de 15 de marzo.

DISPOSICIÓN DEROGATORIA

Única. Derogación normativa

Quedan derogadas cuantas disposiciones de igual o inferior rango se opongan a lo establecido en este decreto.

DISPOSICIONES FINALES

Primera. Aplicación y desarrollo

Se autoriza a quien ostente la titularidad de la consellería competente en materia educativa para dictar cuantas disposiciones sean necesarias para la aplicación y desarrollo de lo dispuesto en este decreto.

Segunda. Normas supletorias

Para todas aquellas cuestiones no reguladas en este decreto o en las normas de desarrollo del mismo, será de carácter supletorio la normativa vigente en cuanto a las enseñanzas de formación profesional.

Tercera. Entrada en vigor

Este decreto entrará en vigor el día siguiente al de su publicación en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

València, 22 de marzo de 2019

El president de la Generalitat,
XIMO PUIG I FERRER

El conseller de Educación, Investigación,
Cultura y Deporte,
VICENT MARZÀ IBÁÑEZ

ANEXO I

Curriculum del título de Técnico o Técnica Superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics

1. Identificación del título.

1.1. Denominación: Técnico/a Superior de Artes Plásticas y Diseño en Cómics.

1.2. Nivel: Grado superior de las enseñanzas profesionales de Artes Plásticas y Diseño.

1.3. Duración total del ciclo: 2.000 horas.

1.4. Familia profesional artística: Comunicación gráfica y audiovisual.

1.5. Referente europeo: CINE-5b (Clasificación Internacional Normalizada de la Educación)

2. Perfil profesional.

2.1. Competencia general.

2.1.1 Elaborar obra original de cómic de calidad formal y funcional a partir de un proyecto propio o de un encargo profesional determinado.

2.1.2 Planificar la realización del proyecto mediante la definición de los recursos expresivos, formales, funcionales, estéticos y técnicos más adecuados.

2.1.3 Desenvolupar les diferents fases del projecte i controls de qualitat corresponents per a obtindre un producte final que complisca amb els objectius gràfics, comunicatius i expressius exigibles en l'àmbit professional.

2.2. Competències professionals.

2.2.1 Identificar i definir els aspectes artístics, formals, funcionals i tècnics d'un projecte de còmic d'acord amb les especificacions donades.

2.2.2 Dotar a la imatge d'elements persuasius, informatius i/o identificatius en funció dels objectius comunicacionals del projecte.

2.2.3 Buscar, seleccionar i analitzar la documentació i el material gràfic de referència per a un projecte de còmic determinat.

2.2.4 Realitzar projectes de còmic amb les tècniques narratives, gràfiques i estils més adequats als plantejaments comunicatius i expressius de treball.

2.2.5 Crear, adaptar o interpretar guions per a projectes de còmics propis o aliens.

2.2.6 Conèixer la normativa d'aplicació al sector i activitat professional.

2.3. Qualificació professional del Catàleg Nacional de Qualificacions Professionals.

3. Context professional.

3.1. Àmbit professional.

3.1.1 Desenvolupa la seua activitat com a professional independent realitzant imatges narratives que expressen idees o conceptes, destinades a la seua edició.

3.1.2 Desenvolupa la seua professió com a dibuixant, guionista i especialista dependent d'una empresa o institució.

3.1.3 Col·labora amb altres professionals en la ideació, interpretació i realització de guions i narracions gràfiques amb diferents tècniques i estils artístics.

3.2. Sectors productius.

Exerceix la seua professió en l'àmbit públic o privat, en empreses del sector comunicacional: editorials, agències de publicitat, estudis de disseny, premsa, televisió, etc. En empreses o institucions d'altres sectors. Com a professional independent realitzant projectes propis en activitat artística lliure.

3.3. Ocupacions i llocs de treball rellevants. Professional qualificat per a exercir els següents llocs de treball i ocupacions:

3.3.1 Especialista en narració gràfica integrat en equips de comunicació visual, disseny gràfic, publicitat i mitjans audiovisuals.

3.3.2 Orientació, organització i supervisió de la producció i edició de còmics.

3.3.3 Elaboració de guions per a narracions gràfiques.

3.3.4 Creació i realització d'obra original en publicacions periódiques.

3.3.5 Realització de guions il·lustrats (story-boards).

3.3.6 Anàlisi de propostes i realització de la cerca documental i gràfica per a produccions de narrativa gràfica.

3.3.7 Realització i gestió d'activitats culturals, educatives i divulgatives relacionades amb el còmic.

4. Estructura del currículum

4.1. Objectius generals del cicle formatiu

4.1.1 Configurar projectes de còmics partint de la valoració idònia de les particularitats comunicacionals, tècniques i artístiques de l'ençàrec.

4.1.2 Interpretar i desenvolupar guions per a projectes de narrativa gràfica.

4.1.3 Dominar el procés de creació d'imatges per a còmics.

4.1.4 Transmetre missatges de manera òptima mitjançant la narrativa gràfica.

4.1.5 Obtindre, seleccionar i interpretar les fonts documentals i de referència per a la realització de narracions gràfiques.

4.1.6 Desenvolupar mètode, rigor i capacitat de comunicació per a la presentació i defensa d'una idea o un projecte de còmic.

4.1.7 Interpretar l'evolució de les tendències expressives en la narració gràfica i valorar els condicionants simbòlics i estètics que contribueixen a configurar la forma idònia del missatge.

4.1.8 Conèixer les especificacions tècniques en els processos de producció i edició de còmics i saber gestionar-los per a garantir la qualitat final del producte.

2.1.3 Desarrollar las diferentes fases del proyecto y controles de calidad correspondientes para obtener un producto final que cumpla con los objetivos gráficos, comunicativos y expresivos exigibles a nivel profesional.

2.2. Competencias profesionales.

2.2.1 Identificar y definir los aspectos artísticos, formales, funcionales y técnicos de un proyecto de cómic de acuerdo a las especificaciones dadas.

2.2.2 Dotar a la imagen de elementos persuasivos, informativos y/o identificativos en función de los objetivos comunicacionales del proyecto.

2.2.3 Buscar, seleccionar y analizar la documentación y el material gráfico de referencia para un proyecto de cómic determinado.

2.2.4 Realizar proyectos de cómic con las técnicas narrativas, gráficas y estilos más adecuados a los planteamientos comunicativos y expresivos de trabajo.

2.2.5 Crear, adaptar o interpretar guiones para proyectos de cómics propios o ajenos.

2.2.6 Conocer la normativa de aplicación al sector y actividad profesional.

2.3. Cualificación profesional del Catálogo Nacional de Cualificaciones Profesionales.

3. Contexto profesional.

3.1. Ámbito profesional.

3.1.1 Desarrolla su actividad como profesional independiente realizando imágenes narrativas que expresen ideas o conceptos, destinadas a su edición.

3.1.2 Desarrolla su profesión como dibujante, guionista y especialista dependiente de una empresa o institución.

3.1.3 Colabora con otros profesionales en la ideación, interpretación y realización de guiones y narraciones gráficas con diferentes técnicas y estilos artísticos.

3.2. Sectores productivos.

Ejerce su profesión en el ámbito público o privado, en empresas del sector comunicacional: editoriales, agencias de publicidad, estudios de diseño, prensa, televisión, etc. En empresas o instituciones de otros sectores. Como profesional independiente realizando proyectos propios en actividad artística libre.

3.3. Ocupaciones y puestos de trabajo relevantes. Profesional cualificado para desempeñar los siguientes puestos de trabajo y ocupaciones:

3.3.1 Especialista en narración gráfica integrado en equipos de comunicación visual, diseño gráfico, publicidad y medios audiovisuales.

3.3.2 Orientación, organización y supervisión de la producción y edición de cómics.

3.3.3 Elaboración de guiones para narraciones gráficas.

3.3.4 Creación y realización de obra original en publicaciones periódicas.

3.3.5 Realización de guiones ilustrados (story-boards).

3.3.6 Análisis de propuestas y realización de la búsqueda documental y gráfica para producciones de narrativa gráfica.

3.3.7 Realización y gestión de actividades culturales, educativas y divulgativas relacionadas con el cómic.

4. Estructura del currículo

4.1. Objetivos generales del ciclo formativo

4.1.1 Configurar projectes de cómics partiendo de la valoración idónea de las particularidades comunicacionales, técnicas y artísticas del encargo.

4.1.2 Interpretar y desarrollar guiones para proyectos de narrativa gráfica.

4.1.3 Dominar el proceso de creación de imágenes para cómics.

4.1.4 Transmitir mensajes de manera óptima mediante la narrativa gráfica.

4.1.5 Obtener, seleccionar e interpretar las fuentes documentales y de referencia para la realización de narraciones gráficas.

4.1.6 Desarrollar método, rigor y capacidad de comunicación para la presentación y defensa de una idea o un proyecto de cómic.

4.1.7 Interpretar la evolución de las tendencias expresivas en la narración gráfica y valorar los condicionantes simbólicos y estéticos que contribuyen a configurar la forma idónea del mensaje.

4.1.8 Conocer las especificaciones técnicas en los procesos de producción y edición de cómics y saber gestionarlos para garantizar la calidad final del producto.

4.1.9 Realitzar còmics amb el nivell qualitat comunicacional, tècnica i artística exigible en el sector professional.

4.1.10 Adaptar-se en condicions de competitivitat als canvis tecnològics i organitzatius del sector.

4.1.11 Buscar, seleccionar i utilitzar fonts d'informació i formació contínua relacionades amb l'exercici professional.

4.1.12 Valorar, planificar i gestionar l'elaboració del projecte en les diferents fases del seu procés per a optimitzar recursos.

4.1.13 Comprendre i aplicar el marc legal i normatiu que regula i condiciona l'activitat professional.

4.1.14 Valorar i aplicar els principis de l'ètica professional en el desenvolupament de l'activitat professional, la seua gestió i administració.

4.2. Distribució horària dels ensenyaments i organització dels mòduls

4.2.1 Distribució horària dels ensenyaments/Distribución horaria de las enseñanzas

Estructura general	Hores lectives	Crèdits ECTS
Mòduls impartits en el centre educatiu	1850	112
Fase de formació pràctica en empreses, estudis o tallers	150	8
Total hores d'ensenyament	2000	120

4.2.2 Distribució horària semanal per cursos i crèdits dels mòduls/
Distribución horaria semanal por cursos y créditos de los módulos

4.1.9 Realizar cómics con el nivel calidad comunicacional, técnica y artística exigible en el sector profesional.

4.1.10 Adaptarse en condiciones de competitividad a los cambios tecnológicos y organizativos del sector.

4.1.11 Buscar, seleccionar y utilizar fuentes de información y formación continua relacionadas con el ejercicio profesional.

4.1.12 Valorar, planificar y gestionar la elaboración del proyecto en las distintas fases de su proceso para optimizar recursos.

4.1.13 Comprender y aplicar el marco legal y normativo que regula y condiciona la actividad profesional.

4.1.14 Valorar y aplicar los principios de la ética profesional en el desarrollo de la actividad profesional, su gestión y administración.

4.2. Distribución horaria de las enseñanzas y organización de los módulos

4.2.1 Distribució horària dels ensenyaments/Distribución horaria de las enseñanzas

Estructura general	Horas lectivas	Créditos ECTS
Módulos impartidos en el centro educativo	1850	112
Fase de formación práctica en empresas, estudios o talleres	150	8
Total horas de enseñanza	2000	120

4.2.2 Distribució horària semanal per cursos i crèdits dels mòduls/
Distribución horaria semanal por cursos y créditos de los módulos

Mòduls formatius <i>Módulos formativos</i>	Sessions/setmana <i>Sesiones/semana</i>				Hores lectives <i>Horas lectivas</i>	Crèdits ECTS <i>Créditos ECTS</i>
	1º	ECTS	2º	ECTS		
Fonaments de la representació i expressió visual <i>Fundamentos de la representación y expresión visual</i>	4	5	–	–	100	5
Teoria de la imatge <i>Teoría de la imagen</i>	2	3	–	–	50	3
Mitjans informàtics <i>Medios informáticos</i>	4	6	3	5	175	11
Fotografia <i>Fotografía</i>	–	–	3	4	75	4
Història del còmic <i>Historia del cómic</i>	2	3	2	3	100	6
Dibuix aplicat al còmic <i>Dibujo aplicado al cómic</i>	5	7	4	7	225	14
Representació espacial aplicada <i>Representación espacial aplicada</i>	3	4	3	4	150	8
Tècniques d'expressió gràfica <i>Técnicas expresión gráfica</i>	5	6	5	6	250	12
Producció gràfica industrial <i>Producción gráfica industrial</i>	–	–	3	4	75	4
Guió i estructura narrativa <i>guion y estructura narrativa</i>	3	4	–	–	75	4
Projectes de còmic <i>Proyectos de cómic</i>	5	9	6	9	275	18
Projecte integrat <i>Proyecto integrado</i>	–	–	4	12	100	12
Formació i orientació laboral <i>Formación y orientación laboral</i>	2	3	–	–	50	3
Empresa i iniciativa emprendedora <i>Empresa e iniciativa emprendedora</i>	–	–	2	3	50	3
Idioma estranger <i>Idioma extranjero</i>	2	2	2	3	100	5
Formació pràctica en empreses <i>Formación práctica en empresas</i>	–	–	–	8	150	8
Total <i>Total</i>	37	52	37	68	2.000	120

4.3. Objectius, continguts i criteris d'avaluació dels mòduls

I. FONAMENTS DE LA REPRESENTACIÓ I L'EXPRESIÓ VISUAL

Durada: 100 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 5

a) Objectius:

1. Analitzar els elements que configuren la representació de l'espai en un suport bidimensional i les interrelacions que s'estableixen entre aquests.

2. Utilitzar adequadament els elements i les tècniques pròpies del llenguatge plàstic i visual en la representació gràfica d'imatges.

3. Adequar la representació gràfica als objectius comunicacionals del missatge.

4. Comprendre els fonaments i la teoria del color, la seu importància en els processos de creació artística-plàstica i utilitzar-los de manera creativa en la representació gràfica de missatges.

5. Analitzar el color i els altres elements del llenguatge plàstic i visual presents en diferents imatges bi i tridimensionals.

6. Exercitar la capacitat d'invenció i ideació i desenvolupar la sensibilitat estètica i creativa.

b) Continguts:

1. Configuració de l'espai bidimensional: el llenguatge gràfic. Elements formals, expressius i simbòlics del llenguatge plàstic i visual.

2. Forma i estructura. Elements proporcionals. Tipología de la forma, forma artificial y forma natural. Variaciones formales. Estructuras geométricas y orgánicas. Grandesía, escala, forma y proporción.

3. Forma i composició en l'expressió bidimensional. La composición y su valor expresivo. Equilibrio, tensión, peso, dirección, dinámica y movimiento. Estrategias y ritmos compositivos: armonías y contrastes.

4. Fonaments i teoria de la llum i el color. Valors tonals de la imatge gràfica. Representació de la llum. Clarobscure i volum. Efectes de la llum: transparència,ombres i reflexos. Mètrica del color. Harmonies i contrastos.

5. Valors expressius i simbòlics del color.

6. Interacció del color en la representació creativa. Interacció dels elements visuals: forma, mesura, color i textura.

7. Instruments, tècniques i materials. Procediments bàsics del dibuix. Dibuix constructiu, dibuix creatiu-expresiu, dibuix en processos de disseny. Experimentació amb tècniques gràfiques i pictòriques. Soports usuals i no usuals. Nous llenguatges gràfics i pictòrics.

c) Criteris d'avaluació:

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Representar imatges d'acord amb les tècniques i procediments gràfics més idònies.

2. Analitzar, estructurar i representar l'espai compositiu d'una imatge a partir d'un plantejament previ.

3. Utilitzar adequadament la metodologia i els diferents materials i tècniques del dibuix en la representació gràfica de formes de la realitat o de la mateixa inventiva.

4. Explorar amb iniciativa i sensibilitat les possibilitats expressives del dibuix, del color i la composició i utilitzar-les de manera creativa en la realització d'imatges.

5. Utilitzar el color amb intencionalitat significativa i estètica en la representació gràfica d'idees i missatges.

6. Valorar argumentant els aspectes formals, estètics i simbòlics en una representació visual determinada.

II. TEORIA DE LA IMATGE

Durada: 50 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 3

a) Objectius:

1. Identificar, valorar i interpretar imatges aplicant diferents models d'anàlisis.

2. Coneixer els principis teòrics de la percepció visual.

3. Interpretar els codis significatius de la imatge.

4. Identificar i valorar la funció expressiva de la imatge en el seu context.

5. Identificar i analitzar les estratègies de comunicació en imatges de diversos àmbits.

4.3. Objetivos, contenidos y criterios de evaluación de los módulos

I. FUNDAMENTOS DE LA REPRESENTACIÓN Y LA EXPRESIÓN VISUAL

Duración: 100 horas.

Equivalecia en créditos ECTS: 5

a) Objetivos:

1. Analizar los elementos que configuran la representación del espacio en un soporte bidimensional y las interrelaciones que se establecen entre ellos.

2. Utilizar adecuadamente los elementos y las técnicas propias del lenguaje plástico y visual en la representación gráfica de imágenes.

3. Adecuar la representación gráfica a los objetivos comunicacionales del mensaje.

4. Comprender los fundamentos y la teoría del color, su importancia en los procesos de creación artístico-plástica y utilizarlos de manera creativa en la representación gráfica de mensajes.

5. Analizar el color y los demás elementos del lenguaje plástico y visual presentes en diferentes imágenes bi y tridimensionales.

6. Ejercitarse la capacidad de invención e ideación y desarrollar la sensibilidad estética y creativa.

b) Contenidos:

1. Configuración del espacio bidimensional: el lenguaje gráfico. Elementos formales, expresivos y simbólicos del lenguaje plástico y visual.

2. Forma y estructura. Elementos proporcionales. Tipología de la forma, forma artificial y forma natural. Variaciones formales. Estructuras geométricas y orgánicas. Tamaño, escala, forma y proporción.

3. Forma y composición en la expresión bidimensional. La composición y su valor expresivo. Equilibrio, tensión, peso, dirección, dinámica y movimiento. Estrategias y ritmos compositivos: armonías y contrastes.

4. Fundamentos y teoría de la luz y el color. Valores tonales de la imagen gráfica. Representación de la luz. Claroscuro y volumen. Efectos de la luz: transparencia, sombras y reflejos. Métrica del color. Armonías y contrastes.

5. Valores expresivos y simbólicos del color.

6. Interacción del color en la representación creativa. Interacción de los elementos visuales: forma, medida, color y textura.

7. Instrumentos, técnicas y materiales. Procedimientos básicos del dibujo. Dibujo constructivo, dibujo creativo-expresivo, dibujo en procesos de diseño. Experimentación con técnicas gráficas y pictóricas. Soportes usuales y no usuales. Nuevos lenguajes gráficos y pictóricos.

c) Criterios de evaluación:

Se valorará la capacidad del alumnado para:

1. Representar imágenes de acuerdo a las técnicas y procedimientos gráficos más idóneos.

2. Analizar, estructurar y representar el espacio compositivo de una imagen a partir de un planteamiento previo.

3. Utilizar adecuadamente la metodología y los diferentes materiales y técnicas del dibujo en la representación gráfica de formas de la realidad o de la propia inventiva.

4. Explorar con iniciativa y sensibilidad las posibilidades expresivas del dibujo, del color y la composición y utilizarlas de manera creativa en la realización de imágenes.

5. Utilizar el color con intencionalidad significativa y estética en la representación gráfica de ideas y mensajes.

6. Valorar argumentando los aspectos formales, estéticos y simbólicos en una representación visual determinada.

II. TEORÍA DE LA IMAGEN

Duración: 50 horas.

Equivalecia en créditos ECTS: 3

a) Objetivos:

1. Identificar, valorar e interpretar imágenes aplicando diferentes modelos de análisis.

2. Conocer los principios teóricos de la percepción visual.

3. Interpretar los códigos significativos de la imagen.

4. Identificar y valorar la función expresiva de la imagen en su contexto.

5. Identificar y analizar las estrategias de comunicación en imágenes de diversos ámbitos.

6. Conèixer els diferents àmbits i entorns de producció de la imatge fixa i en moviment.

b) Continguts.

1. La representació i els elements morfològics, dinàmics i mesurables de la imatge.

2. Identificació, anàlisi i valoració de la imatge.

3. Sintaxi visual. La composició, l'espai, el temps i el moviment en la imatge fixa.

4. La visualització de la realitat. Teories perceptives. Teoria de la Gestalt.

5. El signe: expressió i contingut. Denotació i connotació.

6. Tipus de signes. Propietats i convencions. Els signes i els seus valors significatius. Semiòtica visual. Escala d'iconicitat.

7. La comunicació visual. Retòrica de la imatge. El procés comunicatiu.

8. La narrativa gràfica: imatge seqüencial i imatge fixa.

c) Criteris d'avaluació.

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Identificar els elements morfològics i sintàctics de les imatges.

2. Analitzar imatges d'acord als continguts expressius del llenguatge visual utilitzat i el seu significat.

3. Elaborar propostes de representació gràfica per als conceptes i principis fonamentals de la percepció visual.

4. Proposar solucions gràfiques adequades a problemes de comunicació i valorar-les argumentadament.

5. Elaborar estratègies de comunicació visual per a la transmissió d'idees i missatges propis o assignats i justificar-les adequadament.

III. MITJANS INFORMÀTICS

Durada: 175 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 11

a) Objectius.

1. Analitzar l'evolució dels mitjans informàtics en la societat actual i la presència de les noves tecnologies en la realització i edició d'imatges.

2. Conèixer els fonaments informàtics, la relació maquinari i programari i comprendre les seues característiques i funcions.

3. Comprendre i aplicar els conceptes fonamentals de la imatge digital vectorial i la imatge mapa de bits, el tractament de la tipografia digital, sistemes de color i formats adequats a cada necessitat.

4. Digitalitzar imatges, emmagatzemar-les i convertir-les a formats adequats.

5. Conèixer i utilitzar les aplicacions dels programes informàtics específics de disseny.

6. Explorar les possibilitats estètiques i expressives dels mitjans digitals i els gràfics automatitzats en la creació de productes relatius al disseny en còmic.

7. Perifèrics orientats al dibuix digital. Aplicacions, processos i eines associades.

8. Utilitzar els mitjans informàtics com a instruments d'ideació, gestió i comunicació del treball.

b) Continguts.

1. Evolució de la informàtica i internet. La societat de la informació. Programari lliure i programari propietari.

2. Sistemes operatius. Ordinador, perifèrics i xarxes, cloud computing.

3. Sistemes de colors, digitalització, vectorització, OCR. Tipografia digital.

4. Comunicació entre diferents entorns. Importació i exportació d'arxius.

5. La imatge vectorial. Programari de creació. L'àrea de treball. Eines de dibuix.

6. Organització d'objectes: capes, agrupaments, màscares, estils.

7. La imatge mapa de bits. Programari de creació, tractament i gestió d'imatges mapa de bits i fotografia digital. Eines de dibuix.

8. Fotografia digital. Preparació de fitxers per a distribució i eixida.

9. Tipus d'arxius per a la distribució i eixida. Organització de la informació.

10. Programari de maquetació editorial. Àrea de treball. Eines i panells. Configuració d'un document.

11. Edició audiovisual bàsica

c) Criteris d'avaluació.

6. Conocer los diferentes ámbitos y entornos de producción de la imagen fija y en movimiento.

b) Contenidos.

1. La representación y los elementos morfológicos, dinámicos y mensurables de la imagen.

2. Identificación, análisis y valoración de la imagen.

3. Sintaxis visual. La composición, el espacio, el tiempo y el movimiento en la imagen fija.

4. La visualización de la realidad. Teorías perceptivas. Teoría de la Gestalt.

5. El signo: expresión y contenido. Denotación y connotación.

6. Tipos de signos. Propiedades y convenciones. Los signos y sus valores significativos. Semiótica visual. Escala de iconicidad.

7. La comunicación visual. Retórica de la imagen. El proceso comunicativo.

8. La narrativa gráfica: imagen secuencial e imagen fija.

c) Criterios de evaluación.

Se valorará la capacidad del alumnado para:

1. Identificar los elementos morfológicos y sintácticos de las imágenes.

2. Analizar imágenes de acuerdo a los contenidos expresivos del lenguaje visual utilizado y su significado.

3. Elaborar propuestas de representación gráfica para los conceptos y principios fundamentales de la percepción visual.

4. Proponer soluciones gráficas adecuadas a problemas de comunicación y valorarlas argumentadamente.

5. Elaborar estrategias de comunicación visual para la transmisión de ideas y mensajes propios o asignados y justificarlas adecuadamente.

III. MEDIOS INFORMÁTICOS

Duración: 175 horas.

Equivalencia en créditos ECTS: 11

a) Objetivos.

1. Analizar la evolución de los medios informáticos en la sociedad actual y la presencia de las nuevas tecnologías en la realización y edición de imágenes.

2. Conocer los fundamentos informáticos, la relación *hardware* y *software* y comprender sus características y funciones.

3. Comprender y aplicar los conceptos fundamentales de la imagen digital vectorial y la imagen bitmap, el tratamiento de la tipografía digital, sistemas de color y formatos adecuados a cada necesidad.

4. Digitalizar imágenes, almacenarlas y convertirlas a formatos adecuados.

5. Conocer y utilizar las aplicaciones de los programas informáticos específicos de diseño.

6. Explorar las posibilidades estéticas y expresivas de los medios digitales y los gráficos computerizados en la creación de productos relativos al diseño en cómic.

7. Periféricos orientados al dibujo digital. Aplicaciones, procesos y herramientas asociadas.

8. Utilizar los medios informáticos como instrumentos de ideación, gestión y comunicación del propio trabajo.

b) Contenidos.

1. Evolución de la informática e internet. La sociedad de la información. Software libre y *software* propietario.

2. Sistemas operativos. Ordenador, periféricos y redes, cloud computing.

3. Sistemas de colores, digitalización, vectorización, OCR. Tipografía digital.

4. Comunicación entre diferentes entornos. Importación y exportación de archivos.

5. La imagen vectorial. Software de creación. El área de trabajo. Herramientas de dibujo.

6. Organización de objetos: capas, agrupamientos, máscaras, estilos.

7. La imagen bitmap. Software de creación, tratamiento y gestión de imágenes bitmap y fotografía digital. Herramientas de dibujo.

8. Fotografía digital. Preparación de ficheros para distribución y salida.

9. Tipos de archivos para la distribución y salida. Organización de la información.

10. Software de maquetación editorial. Área de trabajo. Herramientas y paneles. Configuración de un documento.

11. Edición audiovisual básica

c) Criterios de evaluación.

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Valorar argumentadament l'evolució tecnològica i la importància de les noves tecnologies en els processos productius, industrials i artístics i específicamente en l'exercici professional del disseny gràfic en els seus diferents àmbits.

2. Identificar els components físics i lògics d'un sistema informàtic.

3. Comprendre i utilitzar adequadament els diversos tipus de formats gràfics per a aplicacions gràfiques i multimèdia i les diferents possibilitats d'organitzar la informació.

4. Preparar els formats, resolució i grandària per a treballar en aplicacions gràfiques i multimèdia.

5. Diferenciar els formats d'imatge digital vectorial i mapa de bits i comprendre les seues característiques fonamentals.

6. Emprar amb destresa les eines de maquetació i d'il·lustració vectorial i mapa de bits.

7. Seleccionar i utilitzar correctament els materials i equips informàtics en el desenvolupament del treball tant en el procés creatiu i projectual com en la comunicació.

8. Saber utilitzar eines bàsiques d'edició audiovisual.

IV. FOTOGRAFIA

Durada: 75 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 4.

a) Objectius.

1. Conèixer i dominar la tècnica i la tecnologia fotogràfica.

2. Comprendre el llenguatge fotogràfic, les seues dimensions i les seues particularitats.

3. Utilitzar la fotografia en projectes propis en el context de l'especialitat.

4. Saber gestionar imatges fotogràfiques adequades a projectes de còmic. Emprar la fotografia com a eina d'inspiració, ideació, planificació i documentació per als seus treballs

b) Continguts.

1. El llenguatge fotogràfic, dimensions, finalitat, particularitats.

2. Els equips fotogràfics i els seus usos. Tècniques i efectes fotogràfics

3. La presa fotogràfica: composició, enquadraments, plans, i punts de vista. Condicionants tècnics, ambientals, estètics. Representació de l'espai i del temps en la imatge fixa.

4. La llum natural i artificial. Mesurament i il·luminació.

5. El color en la fotografia.

6. Gestió d'arxius fotogràfics. Edició i selecció de fotografies.

7. Processament i manipulació de les imatges.

8. Tractament formal i expressiu de la fotografia en l'àmbit de l'especialitat.

9. Els àmbits fotogràfics.

10. La fotografia narrativa: contar històries mitjançant imatges fotogràfiques.

11.ús de la fotografia com a base d'un còmic (fotonovel·la).

c) Criteris d'avaluació.

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Utilitzar amb destresa els equips i les tècniques pròpies del mitjà fotogràfic.

2. Comprendre els mecanismes teoricoexpressius del mitjà fotogràfic i utilitzar-los amb una finalitat comunicativa.

3. Integrar la fotografia en la realització de projectes de còmic ben sia com a eina de creació o com a recurs expressiu i comunicatiu.

4. Valorar argumentadament la producció fotogràfica pròpia o aliena utilitzant criteris tècnics, artístics i comunicatius.

5. Obtindre resultats de qualitat, presentació i acabats adequats.

V. HISTÒRIA DEL CÒMIC

Durada: 100 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 6.

a) Objectius.

1. Comprendre el llenguatge i les particularitats del còmic i d'altres mitjans de comunicació visual i gràfica.

2. Conèixer les diverses manifestacions de la comunicació gràfica i de còmic i les seues característiques en relació amb els conceptes estètics del context històricoartístic.

Se valorarà la capacidad del alumnado para:

1. Valorar argumentadamente la evolución tecnológica y la importancia de las nuevas tecnologías en los procesos productivos, industriales y artísticos y específicamente en el ejercicio profesional del diseño gráfico en sus distintos ámbitos.

2. Identificar los componentes físicos y lógicos de un sistema informático.

3. Comprender y utilizar adecuadamente los diversos tipos de formatos gráficos para aplicaciones gráficas y multimedia y las diferentes posibilidades de organizar la información.

4. Preparar los formatos, resolución y tamaño para trabajar en aplicaciones gráficas y multimedia.

5. Diferenciar los formatos de imagen digital vectorial y bitmap y comprender sus características fundamentales.

6. Emplear con destreza las herramientas de maquetación y de ilustración vectorial y bitmap.

7. Seleccionar y utilizar correctamente los materiales y equipos informáticos en el desarrollo del propio trabajo tanto en el proceso creativo y proyectual como en la comunicación.

8. Saber utilizar herramientas básicas de edición audiovisual.

IV. FOTOGRAFÍA

Duración: 75 horas.

Equivalencia en créditos ECTS: 4.

a) Objetivos.

1. Conocer y dominar la técnica y la tecnología fotográfica.

2. Comprender el lenguaje fotográfico, sus dimensiones y sus particularidades.

3. Utilizar la fotografía en proyectos propios en el contexto de la especialidad.

4. Saber gestionar imágenes fotográficas adecuadas a proyectos de cómic. Emplear la fotografía como herramienta de inspiración, ideación, planificación y documentación para sus trabajos

b) Contenidos.

1. El lenguaje fotográfico, dimensiones, finalidad, particularidades.

2. Los equipos fotográficos y sus usos. Técnicas y efectos fotográficos

3. La toma fotográfica: composición, encuadres, planos, y puntos de vista. Condicionantes técnicos, ambientales, estéticos. Representación del espacio y del tiempo en la imagen fija.

4. La luz natural y artificial. Medición e iluminación.

5. El color en la fotografía.

6. Gestión de archivos fotográficos. Edición y selección de fotografías.

7. Procesado y manipulación de las imágenes.

8. Tratamiento formal y expresivo de la fotografía en el ámbito de la especialidad.

9. Los ámbitos fotográficos.

10. La fotografía narrativa: contar historias mediante imágenes fotográficas.

11. Empleo de la fotografía como base de un cómic («Fotonovela»)

c) Criterios de evaluación.

Se valorarà la capacidad del alumnado para:

1. Utilizar con destreza los equipos y las técnicas propias del medio fotográfico.

2. Comprender los mecanismos teórico-expresivos del medio fotográfico y utilizarlos con una finalidad comunicativa.

3. Integrar la fotografía en la realización de proyectos de cómic bien sea como herramienta de creación o como recurso expresivo y comunicativo.

4. Valorar argumentadamente la producción fotográfica propia o ajena utilizando criterios técnicos, artísticos y comunicativos.

5. Obtener resultados de calidad, presentación y acabados adecuados.

V. HISTORIA DEL CÓMIC

Duración: 100 horas.

Equivalencia en créditos ECTS: 6.

a) Objectivos.

1. Comprender el lenguaje y las particularidades del cómic y de otros medios de comunicación visual y gráfica.

2. Conocer las diversas manifestaciones de la comunicación gráfica y de cómic y sus características en relación con los conceptos estéticos del contexto histórico-artístico.

3. Comprendre l'evolució històrica, tècnica i formal del còmic i identificar les principals tendències, autorías i obres.

4. Analitzar i valorar obres de còmic en la seua dimensió artística, comunicativa i expressiva.

5. Valorar argumentadament, sobre la base dels coneixements aportats pel mòdul i al propi criteri i sensibilitat, realitzacions de còmic actuals.

b) Continguts.

1. Concepte i manifestacions de la comunicació gràfica: el signe, la comunicació i el llenguatge. El còmic, el disseny gràfic, la il·lustració, la fotografia, la imatge audiovisual i interactiva, l'animació. Llenguatge i característiques pròpies de cada mitjà.

2. Manifestacions i evolució de la imatge gràfica en la comunicació. El producte gràfic en relació al context històricoartístic. La imatge gràfica i la seua relació amb les avantguardes artístiques del segle XX.

3. Recorregut per l'evolució històrica i tècnica del còmic. Manifestacions més significatives. Tendències i autorías rellevants.

4. La imatge gràfica narrativa i els mitjans de comunicació. Influència de la tecnologia.

5. Tendències i realitzacions actuals en la narració gràfica amb especial atenció al còmic.

6. Història del còmic a Espanya. El còmic a la Comunitat Valenciana.

c) Criteris d'avaluació.

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Analitzar les manifestacions de la imatge en el seu context històricoartístic i en les seues variables tècniques, expressives i comunicatives.

2. Identificar les manifestacions, estils, autorías significatives i les seues aportacions i innovacions més rellevants en el context de l'especialitat.

3. Explicar razonadament l'evolució tècnica i formal del còmic en relació amb el context històric i cultural, utilitzant adequadament la terminologia específica.

4. Valorar argumentadament còmics actuals sobre la base del coneixement històric, la tècnica i la sensibilitat estètica.

5. Demostrar interès i sensibilitat cap a l'evolució del còmic al llarg del seu recorregut històric.

VI. DIBUIX APICAT AL CÒMIC

Durada: 225 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 14.

a) Objectius.

1. Utilitzar la metodologia i els diferents materials i tècniques del dibuix com a eines bàsiques per a l'anàlisi de formes, la cerca i definició formal d'imatges i la comunicació gràfica d'idees.

2. Representar gràficament les formes de l'entorn i les idees.

3. Representar i interpretar gràficament la figura humana i animal i la seua expressivitat facial i corporal.

4. Resoldre mitjançant el dibuix qüestions i conceptes de la forma, el volum, l'espai, la llum i el moviment referits a supòsits pràctics de l'especialitat.

5. Comprendre i aplicar els principis compostius propis de la narrativa gràfica en la resolució de propostes de l'especialitat.

6. Desenvolupar la capacitat memorística i de retentiva visual.

7. Aplicar els coneixements del mòdul en la resolució gràfica de la forma i de l'espai en la narració.

8. Analitzar i valorar la capacitat expressiva del traç en el dibuix aplicat al còmic i incorporar-la al treball.

9. Desenvolupar pautes d'estil personals.

10. Proposar i dur a terme solucions gràfiques creatives per al desenvolupament de supòsits pràctics de l'especialitat.

b) Continguts.

1. L'esbós de la idea. El quadern d'anotacions. La línia, l'esbós, el traç sensible. Silueta i contorn, valors expressius.

2. El model estàtic i en moviment. L'anotació del natural.

3. Dibuix de retentiva i de memòria.

4. La representació de la llum. El clarobscur. La llum en la definició del volum. La lluminació. Llums,ombres, transparències i reflexos. L'atmosfera.

5. La forma i l'espai. Composició i estructura. L'espai compostiu. Espai físic i perceptiu. L'expressivitat en l'ordenació de l'espai. Estratègies compostitives.

3. Comprender la evolución histórica, técnica y formal del cómic e identificar las principales tendencias, autorías y obras.

4. Analizar y valorar obras de cómic en su dimensión artística, comunicativa y expresiva.

5. Valorar argumentadamente, en base a los conocimientos aportados por el módulo y al propio criterio y sensibilidad, realizaciones de cómic actuales.

b) Contenidos.

1. Concepto y manifestaciones de la comunicación gráfica: el signo, la comunicación y el lenguaje. El cómic, el diseño gráfico, la ilustración, la fotografía, la imagen audiovisual e interactiva, la animación. Lenguaje y características propias de cada medio.

2. Manifestaciones y evolución de la imagen gráfica en la comunicación. El producto gráfico en relación al contexto histórico-artístico. La imagen gráfica y su relación con las vanguardias artísticas del siglo XX.

3. Recorrido por la evolución histórica y técnica del cómic. Manifestaciones más significativas. Tendencias y autorías relevantes.

4. La imagen gráfica narrativa y los medios de comunicación. Influencia de la tecnología.

5. Tendencias y realizaciones actuales en la narración gráfica con especial atención al cómic.

6. Historia del cómic en España. El cómic en la Comunitat Valenciana.

c) Criterios de evaluación.

Se valorará la capacidad del alumnado para:

1. Analizar las manifestaciones de la imagen en su contexto histórico-artístico y en sus variables técnicas, expresivas y comunicativas.

2. Identificar las manifestaciones, estilos, autorías significativas y sus aportaciones e innovaciones más relevantes en el contexto de la especialidad.

3. Explicar razonadamente la evolución técnica y formal del cómic en relación con el contexto histórico y cultural, utilizando adecuadamente la terminología específica.

4. Valorar argumentadamente cómics actuales en base al conocimiento histórico, la técnica y la sensibilidad estética.

5. Demostrar interés y sensibilidad hacia la evolución del cómic a lo largo de su recorrido histórico.

VI. DIBUJO APLICADO AL CÓMIC

Duración: 225 horas.

Equivalencia en créditos ECTS: 14

a) Objetivos.

1. Utilizar la metodología y los diferentes materiales y técnicas del dibujo como herramientas básicas para el análisis de formas, la búsqueda y definición formal de imágenes y la comunicación gráfica de ideas.

2. Representar gráficamente las formas del entorno y las ideas.

3. Representar e interpretar gráficamente la figura humana y animal y su expresividad facial y corporal.

4. Resolver mediante el dibujo cuestiones y conceptos de la forma, el volumen, el espacio, la luz y el movimiento referidos a supuestos prácticos de la especialidad.

5. Comprender y aplicar los principios compositivos propios de la narrativa gráfica en la resolución de propuestas de la especialidad.

6. Desarrollar la capacidad memorística y de retentiva visual.

7. Aplicar los conocimientos del módulo en la resolución gráfica de la forma y del espacio en la narración.

8. Analizar y valorar la capacidad expresiva del trazo en el dibujo aplicado al cómic e incorporarla al propio trabajo.

9. Desarrollar pautas de estilo personales.

10. Proponer y llevar a cabo soluciones gráficas creativas para el desarrollo de supuestos prácticos de la especialidad.

b) Contenidos.

1. El esbozo de la idea. El cuaderno de apuntes. La línea, la mancha, el trazo sensible. Silueta y contorno, valores expresivos.

2. El modelo estático y en movimiento. El apunte del natural.

3. Dibujo de retentiva y de memoria.

4. La representación de la luz. El claroscuro. La luz en la definición del volumen. La iluminación. Luces, sombras, transparencias y reflejos. La atmósfera.

5. La forma y el espacio. Composición y estructura. El espacio compositivo. Espacio físico y perceptual. La expresividad en la ordenación del espacio. Estrategias compositivas.

6. Representació d'espais i formes complexes. El paisatge natural i urbà. El dibuix arquitectònic. Distorsions.

7. Anatomia humana i figura animal. Expressió facial i corporal. Distorsions.

8. Interpretació de la forma. L'estil. El dibuix en creadors significatius de còmic. Recursos expressius i narratius dels diferents estils.

9. Recursos expressius en el dibuix aplicat al còmic.

10. El color, textura i superfície en el còmic. Valors descriptius, simbòlics i expressius.

11. Composició narrativa. El ritme narratiu.

c) Criteris d'avaluació.

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Utilitzar adequadament la metodologia i els diferents materials i tècniques del dibuix en la representació gràfica de formes de l'entorn, idees i conceptes.

2. Saber representar formes, cossos i el moviment.

3. Saber representar formes i cossos il·luminats des de diferents focus de llum.

4. Entendre i saber dibuxar les formes i el seu entorn.

5. Saber representar la figura humana ateses les pautes estilístiques i comunicatives corresponents.

6. Utilitzar adequadament els mètodes per a explorar les possibilitats plàstiques i expressives de la composició i organització de l'espai, atenent criteris estètics i narratius.

7. Realitzar dibuixos de retentiva i de memòria amb fidelitat a les característiques formals i estructurals del representat.

8. Explorar i utilitzar pautes d'estil pròpies en el dibuix.

9. Adequar el dibuix, el color, les estratègies compositives i les distorsions formals pròpies del còmic, a la intencionalitat estilística i temàtica de l'encàrrec.

10. Identificar i utilitzar amb soltesa els codis i recursos expressius del dibuix aplicat al còmic.

11. Presentar correctament els treballs adequant-los a les especificacions formals, conceptuales i temporals establecides.

VII. REPRESENTACIÓ ESPACIAL APLICADA

Durada: 150 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 8.

a) Objectius.

1. Utilitzar els mètodes, procediments, convencions i tècniques gràfiques pròpies del dibuix tècnic en la cerca i definició formal d'imatges i en la comunicació gràfica d'idees.

2. Solucionar problemes de representació espacial d'imatges tant de l'entorn com de la pròpia inventiva, utilitzant el sistema de representació adequat.

3. Resoldre a mà alçada problemes de representació espacial en supòsits pràctics de l'especialitat.

4. Conèixer els recursos del dibuix tècnic utilitzats en imatges de còmic i analitzar-los en relació al llenguatge artísticoplàstic.

5. Valorar l'espai bidimensional com a element dinàmic i expressiu en la representació gràfica.

6. Valorar el dibuix tècnic com a eina bàsica en l'estudi formal i estructural de la realitat sensible, en la transmissió d'informació i en la ideació i materialització imatges.

b) Continguts.

1. El dibuix tècnic i la perspectiva en els còmics.

2. Projeccions: ortogonals, obliques. Reversibilitat.

3. Sistemes de projecció: dièdric, axonomètric, cònic. Conceptes generals.

4. Sistema dièdric: alfabet d'elements i plans de projecció. Paralellisme. Perpendicularitat. Figures planes. Poliedres regulars. Seccions. Interseccions. Aplicacions a l'especialitat.

5. Sistema axonomètric: isomètric, dimètric, trimètric. Figures planes, poliedres regulars. Perspectiva cavallera. Perspectiva isomètrica. Dibuix isomètric a mà alçada.

6. Sistema cònic. Perspectiva cònica. Nocións fonamentals.

7. Pla geomètric. Línia de l'horitzó; influència de l'horitzó en la perspectiva. Pla de perfil i pla inclinat. Punts inaccessibles. Aplicacions a l'especialitat.

8. El cercle i altres formes planes en perspectiva.

9. Perspectiva de les formes bàsiques. Cub, cilindre, prisma, piràmide i con.

6. Representación de espacios y formas complejas. El paisaje natural y urbano. El dibujo arquitectónico. Distorsiones.

7. Anatomía humana y figura animal. Expresión facial y corporal. Distorsiones.

8. Interpretación de la forma. El estilo. El dibujo en creadores significativos de cómic. Recursos expresivos y narrativos de los diferentes estilos.

9. Recursos expresivos en el dibujo aplicado al cómic.

10. El color, textura y superficie en el cómic. Valores descriptivos, simbólicos y expresivos.

11. Composición narrativa. El ritmo narrativo.

c) Criterios de evaluación.

Se valorará la capacidad del alumnado para:

1. Utilizar adecuadamente la metodología y los diferentes materiales y técnicas del dibujo en la representación gráfica de formas del entorno, ideas y conceptos.

2. Saber representar formas, cuerpos y el movimiento.

3. Saber representar formas y cuerpos iluminados desde diferentes focos de luz.

4. Entender y saber dibujar las formas y su entorno.

5. Saber representar la figura humana atendiendo a las pautas estilísticas y comunicativas correspondientes.

6. Utilizar adecuadamente los métodos para explorar las posibilidades plásticas y expresivas de la composición y organización del espacio, atendiendo a criterios estéticos y narrativos.

7. Realizar dibujos de retentiva y de memoria con fidelidad a las características formales y estructurales de lo representado.

8. Explorar y utilizar pautas de estilo propias en el dibujo.

9. Adecuar el dibujo, el color, las estrategias compositivas y las distorsiones formales propias del cómic, a la intencionalidad estilística y temática del encargo.

10. Identificar y utilizar con soltura los códigos y recursos expresivos del dibujo aplicado al cómic.

11. Presentar correctamente los trabajos adecuándolos a las especificaciones formales, conceptuales y temporales establecidas.

VII. REPRESENTACIÓN ESPACIAL APLICADA

Duración: 150 horas.

Equivalencia en créditos ECTS: 8.

a) Objetivos.

1. Utilizar los métodos, procedimientos, convenciones y técnicas gráficas propias del dibujo técnico en la búsqueda y definición formal de imágenes y en la comunicación gráfica de ideas.

2. Solucionar problemas de representación espacial de imágenes tanto del entorno como de la propia inventiva, utilizando el sistema de representación adecuado.

3. Resolver a mano alzada problemas de representación espacial en supuestos prácticos de la especialidad.

4. Conocer los recursos del dibujo técnico utilizados en imágenes de cómic y analizarlos en relación al lenguaje artístico-plástico.

5. Valorar el espacio bidimensional como elemento dinámico y expresivo en la representación gráfica.

6. Valorar el dibujo técnico como herramienta básica en el estudio formal y estructural de la realidad sensible, en la transmisión de información y en la ideación y materialización imágenes.

b) Contenidos.

1. El dibujo técnico y la perspectiva en los cómics.

2. Proyecciones: ortogonales, oblicuas. Reversibilidad.

3. Sistemas de proyección: diédrico, axonométrico, cónico. Conceptos generales.

4. Sistema diédrico: alfabeto de elementos y planos de proyección. Paralelismo. Perpendicularidad. Figures planas. Poliedros regulares. Secciones. Intersecciones. Aplicaciones a la especialidad.

5. Sistema axonométrico: isométrico, dimétrico, trimétrico. Figures planas, poliedros regulares. Perspectiva caballera. Perspectiva isométrica. Dibujo isométrico a mano alzada.

6. Sistema cónico. Perspectiva cónica. Nocións fundamentales.

7. Plano geométrico. Línea del horizonte; influencia del horizonte en la perspectiva. Plano de perfil y plano inclinado. Puntos inaccesibles. Aplicaciones a la especialidad.

8. El círculo y otras formas planas en perspectiva.

9. Perspectiva de las formas básicas. Cubo, cilindro, prisma, pirámide y cono.

10. La il·luminació en perspectiva cònica. Reflexos. Ombres. Trenaments, efecte espill, imatges múltiples.

11. Perspectiva «a sentiment». Angulació i il·luminació variables.

12. L'ús de l'espai com a element expressiu. Perspectiva aèria. Gradient de textura. Perspectiva d'espais habitats. Distorsions.

13. Tècniques gràfiques, procediments i materials. Dibuix a mà alçada. Aportacions de les noves tecnologies.

c) Criteris d'avaluació.

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Definir gràficament formes de la realitat i de la pròpia inventiva utilitzant amb propietat els sistemes de representació més adequats.

2. Utilitzar amb destresa i precisió els diferents materials i tècniques del dibuix tècnic amb especial atenció a la qualitat dels acabats i presentació final.

3. Dibuixar a mà alçada amb destresa i exactitud supòsits de representació espacial propis de l'especialitat.

4. Explorar les possibilitats dinàmiques i expressives de l'espai bidimensional i saber aplicar-les de manera creativa en la realització de dibuixos de còmics.

5. Identificar i explicar els recursos del dibuix tècnic empleats en els còmics utilitzant adequadament el vocabulari propi de l'assignatura.

6. Presentar correctament els treballs i adequar-los a les especificacions formals, conceptuais i temporals establecides.

VII. TÈCNIQUES D'EXPRESSIÓ GRÀFICA

Durada: 250 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 12

a) Objectius.

1. Diferenciar els procediments i saber utilitzar les principals tècniques d'expressió gràfica així com els seus útils, eines i materials.

2. Seleccionar i saber aplicar les tècniques gràfiques més adequades a les particularitats temàtiques, estilístiques i comunicatives de l'ençàrec.

3. Experimentar les possibilitats expressives de les diferents tècniques en funció de les seues preferències estilístiques i artístiques i incorporar-les a l'estil personal.

4. Analitzar i reconéixer les tècniques i estils d'il·lustradors significatius de diferents èpoques i valorar les seues possibilitats d'aplicació creativa al propi estil.

5. Desenvolupar la capacitat de comunicació gràfica, la creativitat i expressivitat personals.

6. Valorar la rellevància de l'actualització i formació permanent de l'il·lustrador en la competitivitat professional, i la importància que té en l'exercici professional la qualitat dels utensilis i materials, la seu conservació i manteniment, i l'organització del lloc de treball.

b) Continguts.

1. Les tècniques i procediments d'expressió gràfica. Utensilis, eines, materials i suports.

2. Tècniques gràfiques seques, grasses, humides, mixtes. Materials, eines i suports específics.

3. Dibuix de línia i d'esbós. Trames i textures.

4. Tècniques digitals.

5. Altres tècniques: tècniques d'impressió manuals, tècniques additives. Materials, eines i suports específics.

6. Les tècniques gràfiques en el còmic en diferents èpoques. Aplicacions pràctiques i creatives en l'actualitat.

7. L'estudi del dibuixant. Equip, organització. Tècniques i mètodes d'arxiu de la documentació.

c) Criteris d'avaluació.

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Emprar les diferents tècniques gràfiques, amb qualitat artística i tècnica, en la realització d'exercicis de l'especialitat.

2. Seleccionar, i aplicar amb destresa i netedat, la tècnica més adequada a les particularitats de la narració.

3. Identificar i diferenciar les tècniques i estils dels autors i autors de còmic significatius de diferents èpoques.

4. Experimentar amb les diferents tècniques buscant aplicacions més personals i creatives.

5. Utilitzar adequadament els utensilis, eines i suports propis de les tècniques gràfiques així com mantenir l'equipament i el lloc de treball en condicions idònia.

10. La iluminación en perspectiva cónica. Reflejos. Sombras. Roturas, efecto espejo, imágenes múltiples.

11. Perspectiva «a sentimiento». Angulación e iluminación variables.

12. El uso del espacio como elemento expresivo. Perspectiva aérea. Gradient de textura. Perspectiva de espacios habitados. Distorsiones.

13. Técnicas gráficas, procedimientos y materiales. Dibujo a mano alzada. Aportaciones de las nuevas tecnologías.

c) Criterios de evaluación.

Se valorará la capacidad del alumnado para:

1. Definir gráficamente formas de la realidad y de la propia inventiva utilizando con propiedad los sistemas de representación más adecuados.

2. Utilizar con destreza y precisión los diferentes materiales y técnicas del dibujo técnico con especial atención a la calidad de los acabados y presentación final.

3. Dibujar a mano alzada con destreza y exactitud supuestos de representación espacial propios de la especialidad.

4. Explorar las posibilidades dinámicas y expresivas del espacio bidimensional y saber aplicarlas de manera creativa en la realización de dibujos de cómics.

5. Identificar y explicar los recursos del dibujo técnico empleados en los cómics utilizando adecuadamente el vocabulario propio de la asignatura.

6. Presentar correctamente los trabajos adecuándolos a las especificaciones formales, conceptuales y temporales establecidas.

VIII. TÉCNICAS DE EXPRESIÓN GRÁFICA

Duración: 250 horas.

Equivalencia en créditos ECTS: 12

a) Objetivos.

1. Diferenciar los procedimientos y saber utilizar las principales técnicas de expresión gráfica así como sus útiles, herramientas y materiales.

2. Seleccionar y saber aplicar las técnicas gráficas más adecuadas a las particularidades temáticas, estilísticas y comunicativas del encargo.

3. Experimentar las posibilidades expresivas de las diferentes técnicas en función de sus preferencias estilísticas y artísticas e incorporarlas al estilo personal.

4. Analizar y reconocer las técnicas y estilos de ilustradores significativos de diferentes épocas y valorar sus posibilidades de aplicación creativa al propio estilo.

5. Desarrollar la capacidad de comunicación gráfica, la creatividad y expresividad personales.

6. Valorar la relevancia de la actualización y formación permanente del ilustrador en la competitividad profesional, y la importancia que tiene en el ejercicio profesional la calidad de los utensilios y materiales, su conservación y mantenimiento, y la organización del lugar de trabajo.

b) Contenidos.

1. Las técnicas y procedimientos de expresión gráfica. Utensilios, herramientas, materiales y soportes.

2. Técnicas gráficas secas, grasas, húmedas, mixtas. Materiales, herramientas y soportes específicos.

3. Dibujo de línea y de mancha. Tramas y texturas.

4. Técnicas digitales.

5. Otras técnicas: técnicas de impresión manuales, técnicas aditivas. Materiales, herramientas y soportes específicos.

6. Las técnicas gráficas en el cómic en diferentes épocas. Aplicaciones prácticas y creativas en la actualidad.

7. El estudio del dibujante. Equipo, organización. Técnicas y métodos de archivo de la documentación.

c) Criterios de evaluación.

Se valorará la capacidad del alumnado para:

1. Emplear las diferentes técnicas gráficas, con calidad artística y técnica, en la realización de ejercicios de la especialidad.

2. Seleccionar, y aplicar con destreza y pulcritud, la técnica más adecuada a las particularidades de la narración.

3. Identificar y diferenciar las técnicas y estilos de los autores y autoras de cómic significativos de diferentes épocas.

4. Experimentar con las diferentes técnicas buscando aplicaciones más personales y creativas.

5. Utilizar adecuadamente los utensilios, herramientas y soportes propios de las técnicas gráficas así como mantener el equipamiento y el lugar de trabajo en condiciones idóneas.

6. Presentar correctament els treballs adequant-los a les especificacions formals, conceptuals i temporals establides.

IX. PRODUCCIÓ GRÀFICA INDUSTRIAL

Durada: 75 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 4.

a) Objectius.

1. Analitzar i diferenciar els diferents tipus d'originals considerant els processos i factors que intervenen en la reproducció.

2. Saber diferenciar els sistemes de preimpressió i impressió en funció del seu resultat final

3. Configurar adequadament arxius per a impremta.

4. Comprendre i valorar les variables d'una tirada d'impressió.

5. Definir i diferenciar els diferents tipus d'impressió industrial i les seues particularitats.

6. Interpretar les característiques de projectes gràfics, triar el sistema d'impressió més adequat i preparar originals i arxius per a la seu posterior reproducció.

7. Saber triar els suports gràfics idonis per a un projecte determinat.

8. Optimitzar els elements que intervenen en la fase de reproducció d'un projecte gràfic.

9. Realitzar el seguiment del producte imprès en totes les fases de reproducció i impressió i els controls de qualitat corresponents.

10. Valorar la presència de les noves tecnologies en la producció gràfica industrial.

11. Analitzar el panorama general de les empreses d'arts gràfiques de la Comunitat Valenciana.

12. Valorar l'impacte ambiental dels residus procedents de la indústria gràfica.

b) Continguts.

1. Introducció a les arts gràfiques. Orígens i antecedents dels sistemes de preimpressió i impressió industrials en relleu, en buit, planogràfics i permeogràfics. Origen de la impremta a la comunitat valenciana.

2. Tipus d'originals. Característiques. Color. Directes. Plomes. Bitons. Quadríromia.

3. Preimpressió. Concepte d'art final. Preparació d'arxius per a impremta. Formats d'arxiu i configuració. Origen de l'art final.

4. Tractament d'imatges: El tramat. Tramat analògic i digital. Tramat estocàstic. Relació entre resolució d'imatge digital i resolució d'imatge impresa.

5. Gestió de color. El color en la impressió. Configuració i calibratge de dispositius. Proves de color i pautes per a impressió.

6. Els sistemes de filmació: CTF i CTP. Tipus de filmadores i antecedents d'aquestes

7. Matèries primeres: papers, tintes i altres materials. Suports d'impressió.

8. Sistemes d'impressió. Offset, serigrafia, gravat en relleu, impressions especials. Característiques, tècniques, procediments i equips. Idoneïtat d'originals gràfics per a cada sistema d'impressió.

9. La impressió digital. Dispositius i configuració.

10. Criteris de selecció del procés gràfic per a la consecució del producte imprès i acabat.

11. Postimpressió. Acabats. Plastificacions i vernissos. Relleu. Estampació. Gofratge. Altres acabats. Manipulació del producte imprès. Encunyats. L'alçada i plegatge. L'enquadernació.

12. Seguiment i control de qualitat en els procediments de reproducció i impressió. Ajustos, correccions i modificacions.

13. Realització de pressupostos. Optimització de recursos.

14. Les noves tecnologies en els processos de reproducció i impressió industrials.

15. Les empreses d'arts gràfiques. Normativa específica de seguretat, higiene, prevenció de riscos laborals i protecció del medi ambient. Impacte ambiental dels residus procedents de la indústria gràfica.

16. Característiques de les empreses d'arts gràfiques de la Comunitat Valenciana.

c) Criteris d'avaluació.

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Dur a terme els processos adequats per a fer possible la reproducció de l'original gràfic.

6. Presentar correctamente los trabajos adecuándolos a las especificaciones formales, conceptuales y temporales establecidas.

IX. PRODUCCIÓN GRÁFICA INDUSTRIAL

Duración: 75 horas.

Equivalencia en créditos ECTS: 4.

a) Objetivos.

1. Analizar y diferenciar los distintos tipos de originales considerando los procesos y factores que intervienen en la reproducción.

2. Saber diferenciar los sistemas de preimpresión e impresión en función de su resultado final

3. Configurar adecuadamente archivos para impresión.

4. Comprender y valorar las variables de una tirada de impresión.

5. Definir y diferenciar los distintos tipos de impresión industrial y sus particularidades.

6. Interpretar las características de proyectos gráficos, elegir el sistema de impresión más adecuado y preparar originales y archivos para su posterior reproducción.

7. Saber elegir los soportes gráficos idóneos para un proyecto determinado.

8. Optimizar los elementos que intervienen en la fase de reproducción de un proyecto gráfico.

9. Realizar el seguimiento del producto impreso en todas las fases de reproducción e impresión y los controles de calidad correspondientes.

10. Valorar la presencia de las nuevas tecnologías en la producción gráfica industrial.

11. Analizar el panorama general de las empresas de artes gráficas de la Comunidad Valenciana.

12. Valorar el impacto ambiental de los residuos procedentes de la industria gráfica.

b) Contenidos.

1. Introducción a las artes gráficas. Orígenes y antecedentes de los sistemas de preimpresión e impresión industriales en relieve, en hueco, planográficos y permeográficos. Origen de la imprenta en la comunidad valenciana.

2. Tipos de originales. Características. Color. Directos. Plumillas. Duotonos. Cuatricromía.

3. Preimpresión. Concepto de artefinal. Preparación de archivos para impresión. Formatos de archivo y configuración. Origen del arte final.

4. Tratamiento de imágenes: El tramado. Tramado analógico y digital. Tramado estocástico. Relación entre resolución de imagen digital y resolución de imagen impresa.

5. Gestión de color. El color en la impresión. Configuración y calibración de dispositivos. Pruebas de color y pautas para impresión.

6. Los sistemas de filmación: CTF y CTP. Tipos de filmadoras y antecedentes de las mismas

7. Materias primas: papeles, tintas y otros materiales. Soportes de impresión.

8. Sistemas de impresión. Offset, serigrafía, huecograbado, impresiones especiales. Características, técnicas, procedimientos y equipos. Idoneidad de originales gráficos para cada sistema de impresión.

9. La impresión digital. Dispositivos y configuración.

10. Criterios de selección del proceso gráfico para la consecución del producto impreso y acabado.

11. Postimpresión. Acabados. Plastificados y barnices. Relieve. Estampación. Gofrado. Otros acabados. Manipulación del producto impreso. Troquelados. El alzado y plegado. La encuadernación.

12. Seguimiento y control de calidad en los procedimientos de reproducción e impresión. Ajustes, correcciones y modificaciones.

13. Realización de presupuestos. Optimización de recursos.

14. Las nuevas tecnologías en los procesos de reproducción e impresión industriales.

15. Las empresas de artes gráficas. Normativa específica de seguridad, higiene, prevención de riesgos laborales y protección del medio ambiente. Impacto ambiental de los residuos procedentes de la industria gráfica.

16. Características de las empresas de artes gráficas de la Comunidad Valenciana.

c) Criterios de evaluación.

Se valorará la capacidad del alumnado para:

1. Llevar a cabo los procesos adecuados para hacer posible la reproducción del original gráfico.

2. Analitzar i diferenciar originals, la preparació, la reproducció i els resultats, utilitzant adequadament el vocabulari tècnic del mòdul.

3. Diferenciar les tècniques, procediments, materials i instruments corresponents als sistemes d'impresió industrial.

4. Preparar originals i configurar correctament arxius per a impremta.

5. Reconèixer els diferents tipus d'originals i triar el sistema d'impresió més adequat.

6. Tria argumentadament el suport d'impresió més adequat a un projecte gràfic.

7. Gestionar de forma correcta i eficient els elements que intervenen en la reproducció i impressió d'un projecte gràfic.

8. Verificar totes les fases de reproducció i impressió i els controls de qualitat corresponents i dur a terme les correccions necessàries per a l'obtenció d'un impres de la qualitat tècnica exigida en el mercat.

9. Reconèixer i valorar les possibilitats d'intervenció en la fase de postimpresió.

10. Analitzar i valorar els àmbits d'actuació i la influència de les noves tecnologies en la indústria gràfica.

11. Analitzar el panorama de les empreses d'arts gràfiques de la Comunitat Valenciana i valorar la seua evolució tecnològica en els últims anys.

12. Explicar i aplicar al treball la normativa específica de la producció gràfica pel que fa a seguretat, higiene, prevenció de riscos laborals i protecció del medi ambient.

X. GUIÓ I ESTRUCTURA NARRATIVA

Durada: 75 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 4.

a) Objectius.

1. Conèixer i utilitzar el lèxic i codis de la narrativa gràfica.

2. Dominar el llenguatge, estructura i utilització del guió en la narrativa gràfica.

3. Identificar l'estructura narrativa d'una història i proposar diverses solucions d'organització gràfica.

4. Realitzar propostes de narrativa gràfica a partir d'històries pròpies o alienes.

5. Saber desenvolupar un guió narratiu.

b) Continguts.

1. Llenguatge narratiu. Teories narratives. Elements narratius.

2. Llenguatge seqüencial.

3. Gènere i ton en el guió. Recursos narratius i expressius del guió de còmic. Adaptacions.

4. Tipus de guions. Formats. Principals guionistes.

5. Fases de l'elaboració del guió: el procés creatiu. L'argument. La sinopsis. Fitxes de personatges. Documentació. El guió literari.

6. Estructura i desenvolupament d'una història. Tècniques per a l'escriptura de les escenes d'un guió. La construcció del personatge. El diàleg. Tipus i característiques.

7. L'espai i el temps en el guió. Muntatge i ritme.

c) Criteris d'avaluació.

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Comprendre, identificar i aplicar adequadament els conceptes i termes propis de la narrativa gràfica.

2. Explorar diverses solucions creatives i comunicatives per a narracions gràfiques d'històries pròpies o alienes.

3. Narrar amb eficàcia històries pròpies o alienes utilitzant els recursos del discurs.

4. Elaborar el guió narratiu per al desenvolupament d'un projecte de còmic.

5. Comprendre les fases per a definir la construcció de personatges.

XI. PROJECTES DE CÒMIC

Durada: 275 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 18.

a) Objectius.

1. Plantejar i dur a terme projectes de còmic, en diferents formats, adequats a la temàtica i especificacions de l'encàrrec o a les motivacions i interessos artístics i professionals.

2. Adaptar un text o guió literari al llenguatge i diferents formats de la narració gràfica.

2. Analizar y diferenciar originales, la preparación, la reproducción y los resultados, utilizando adecuadamente el vocabulario técnico del módulo.

3. Diferenciar las técnicas, procedimientos, materiales e instrumentos correspondientes a los sistemas de impresión industrial.

4. Preparar originales y configurar correctamente archivos para imprenta.

5. Reconocer los distintos tipos de originales y elegir el sistema de impresión más adecuado.

6. Elegir argumentadamente el soporte de impresión más adecuado a un proyecto gráfico.

7. Gestionar de forma correcta y eficiente los elementos que intervienen en la reproducción e impresión de un proyecto gráfico.

8. Verificar todas las fases de reproducción e impresión y los controles de calidad correspondientes llevando a cabo las correcciones necesarias para la obtención de un impres de la calidad técnica exigida en el mercado.

9. Reconocer y valorar las posibilidades de intervención en la fase de postimpresión.

10. Analizar y valorar los ámbitos de actuación y la influencia de las nuevas tecnologías en la industria gráfica.

11. Analizar el panorama de las empresas de artes gráficas de la Comunidad Valenciana y valorar su evolución tecnológica en los últimos años.

12. Explicar y aplicar al propio trabajo la normativa específica de la producción gráfica en lo que respecta a seguridad, higiene, prevención de riesgos laborales y protección del medio ambiente.

X. GUION Y ESTRUCTURA NARRATIVA

Duración: 75 horas.

Equivalencia en créditos ECTS: 4.

a) Objetivos.

1. Conocer y utilizar el léxico y códigos de la narrativa gráfica.

2. Dominar el lenguaje, estructura y utilización del guion en la narrativa gráfica.

3. Identificar la estructura narrativa de una historia y proponer diversas soluciones de organización gráfica.

4. Realizar propuestas de narrativa gráfica a partir de historias propias o ajenas.

5. Saber desarrollar un guion narrativo.

b) Contenidos.

1. Lenguaje narrativo. Teorías narrativas. Elementos narrativos.

2. Lenguaje secuencial.

3. Género y tono en el guion. Recursos narrativo-expresivos del guion de còmic. Adaptaciones.

4. Tipos de guiones. Formatos. Principales guionistas.

5. Fases de la elaboración del guion: el proceso creativo. El argumento. La sinopsis. Fichas de personajes. Documentación. El guion literario.

6. Estructura y desarrollo de una historia. Técnicas para la escritura de las escenas de un guion. La construcción del personaje. El diálogo. Tipos y características.

7. El espacio y el tiempo en el guion. Montaje y ritmo.

c) Criterios de evaluación.

Se valorará la capacidad el alumnado para:

1. Comprender, identificar y aplicar adecuadamente los conceptos y términos propios de la narrativa gráfica.

2. Explorar diversas soluciones creativas y comunicativas para narraciones gráficas de historias propias o ajenas.

3. Narrar con eficacia historias propias o ajenas utilizando los recursos del discurso.

4. Elaborar el guion narrativo para el desarrollo de un proyecto de còmic.

5. Comprender las fases para definir la construcción de personajes.

XI. PROYECTOS DE CÓMIC

Duración: 275 horas.

Equivalencia en créditos ECTS: 18.

a) Objetivos.

1. Plantear y llevar a cabo proyectos de cómic, en diferentes formatos, adecuados a la temática y especificaciones del encargo o a las propias motivaciones e intereses artísticos y profesionales.

2. Adaptar un texto o guion literario al lenguaje y diferentes formatos de la narración gráfica.

3. Dominar el llenguatge i els processos tècnics de la narrativa gràfica i aplicar-los de manera creativa en projectes de còmic de diferents formats.

4. Buscar, seleccionar i utilitzar la informació i la documentació gràfica corresponent per a la creació de personatges i ambientacions.

5. Utilitzar els recursos del guió i l'estructura narrativa en el desenvolupament dels mateixos projectes de còmic.

6. Analitzar les característiques formals i funcionals de la tipografia i la composició tipogràfica.

7. Utilitzar els elements tipogràfics o cal·ligràfics idonis per a expressar un missatge conforme a la intencionalitat estilística i comunicativa corresponent.

8. Explorar les possibilitats comunicatives dels recursos tipogràfics en la transmissió eficient de missatges i idees.

9. Conèixer i dur a terme les fases del procés de creació i realització del còmic fins a l'obtenció d'un producte final adequat al nivell de qualitat exigible professionalment.

10. Aplicar les normes de presentació d'originals de còmic per a la seu posterior producció.

11. Dominar les tècniques i tecnologies necessàries per al desenvolupament de projectes de còmic de qualitat artística i comunicativa.

12. Conèixer la normativa específica d'aplicació a l'especialitat.

b) Continguts.

1. El projecte de narrativa gràfica. El procés de creació i realització de l'original. Etapes.

2. La metodologia projectual. Models d'organització del projecte: plantejament del problema. Investigació i documentació. Condicionants formals, funcionals, tècnics, organitzatius, econòmics i legals del projecte.

3. Mètodes i tècniques per a la gestió de la creativitat.

4. Documentació projectual: la memòria i el testimoniatge gràfic. La materialització i difusió del projecte.

5. El tema. Adaptacions d'obres literàries i creació d'obres pròpies. Característiques i metodologia de treball.

6. Extensió de la història. L'acudit gràfic, la tira còmica, la historieta curta. La novel·la gràfica.

7. Tipologies de còmic, tècnica narrativa i format. Còmic digital.

8. El temps narratiu. Les transicions i el·ipsis narratives. Relació de vinyeta i temps narratiu. La seqüència.

9. Maquetació del còmic. Esbossos de planificació narrativa.

10. Story-board. Les el·ipses. Les seqüències. Tipologia de plans. Angles de visió. L'enquadrament.

11. Creació de personatges. Estudi i tipologies. Escenaris i ambientacions. Documentació.

12. Tipografia. Estils i famílies de caràcters.

13. L'expressió gràfica del text. Tipografies per a còmic.

14. Text i imatge. Els diàlegs. La veu en off. Símbols, onomatopeies i recursos propis del còmic. Composició de la vinyeta, de la tira, de la pàgina i del llibre.

15. Primers esbossos. Desenvolupament d'idees i textos. Obra final.

16. Entintat i tècnica gràfica. Blanc i negre i color. Aplicació de les tècniques manuals i digitals.

17. Èmfasi i jerarquies compositives. Recursos tipogràfics. Cal·ligrafia i rotulació.

18. L'original. La presentació de l'obra original. Pautes i normes per a la seu reproducció. Arts finals.

19. Normativa d'aplicació a l'especialitat.

c) Criteris d'avaluació.

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Realitzar projectes de còmic de qualitat tècnica, artística i comunicativa, en diferents formats, a partir d'un encàrrec o de la pròpia idea.

2. Adaptar i desenvolupar una obra o text literari segons les pautes de la narrativa gràfica.

3. Analitzar els diferents formats de la narrativa gràfica i les seues particularitats.

4. Analitzar el llenguatge, els conceptes, les tècniques i els recursos de la narrativa gràfica.

5. Dominar el llenguatge, els conceptes, les tècniques i els recursos propis del còmic i aplicar-los correctament en el desenvolupament de projectes en diferents formats.

3. Dominar el lenguaje y los procesos técnicos de la narrativa gráfica y aplicarlos de manera creativa en proyectos de cómic de diferentes formatos.

4. Buscar, seleccionar y utilizar la información y la documentación gráfica correspondiente para la creación de personajes y ambientaciones.

5. Utilizar los recursos del guion y la estructura narrativa en el desarrollo de los propios proyectos de cómic.

6. Analizar las características formales y funcionales de la tipografía y la composición tipográfica.

7. Utilizar los elementos tipográficos o caligráficos idóneos para expresar un mensaje conforme a la intencionalidad estilística y comunicativa correspondiente.

8. Explorar las posibilidades comunicativas de los recursos tipográficos en la transmisión eficiente de mensajes e ideas.

9. Conocer y llevar a cabo las fases del proceso de creación y realización del cómic hasta la obtención de un producto final adecuado al nivel de calidad exigible profesionalmente.

10. Aplicar las normas de presentación de originales de cómic para su posterior producción.

11. Dominar las técnicas y tecnologías necesarias para el desarrollo de proyectos de cómic de calidad artística y comunicativa.

12. Conocer la normativa específica de aplicación a la especialidad.

b) Contenidos.

1. El proyecto de narrativa gráfica. El proceso de creación y realización del original. Etapas.

2. La metodología projectual. Modelos de organización del proyecto: planteamiento del problema. Investigación y documentación. Condicionantes formales, funcionales, técnicos, organizativos, económicos y legales del proyecto.

3. Métodos y técnicas para la gestión de la creatividad.

4. Documentación proyectual: la memoria y el testimonio gráfico. La materialización y difusión del proyecto.

5. El tema. Adaptaciones de obras literarias y creación de obras propias. Características y metodología de trabajo.

6. Extensión de la historia. El chiste gráfico, la tira cómica, la historieta corta. La novela gráfica.

7. Tipologías de cómic, técnica narrativa y formato. Cómic digital.

8. El tiempo narrativo. Las transiciones y elipsis narrativas. Relación de viñeta y tiempo narrativo. La secuencia.

9. Maquetación del cómic. Bocetos de planificación narrativa.

10. Story-board. Las elipses. Las secuencias. Tipología de planos. Ángulos de visión. El encuadre.

11. Creación de personajes. Estudio y tipologías. Escenarios y ambientaciones. Documentación.

12. Tipografía. Estilos y familias de caracteres.

13. La expresión gráfica del texto. Tipografías para cómic.

14. Texto e imagen. Los diálogos. La voz en off. Símbolos, onomatopeyas y recursos propios del cómic. Composición de la viñeta, de la tira, de la página y del libro.

15. Primeros esbozos. Desarrollo de ideas y textos. Obra final.

16. Entintado y técnica gráfica. Blanco y negro y color. Aplicación de las técnicas manuales y digitales.

17. Énfasis y jerarquías compositivas. Recursos tipográficos. Caligrafía y rotulación.

18. El original. La presentación de la obra original. Pautas y normas para su reproducción. Artes finales.

19. Normativa de aplicación a la especialidad.

c) Criterios de evaluación.

Se valorará la capacidad del alumnado para:

1. Realizar proyectos de cómic de calidad técnica, artística y comunicativa, en diferentes formatos, a partir de un encargo o de la propia idea.

2. Adaptar y desarrollar una obra o texto literario según las pautas de la narrativa gráfica.

3. Analizar los distintos formatos de la narrativa gráfica y sus particularidades.

4. Analizar el lenguaje, los conceptos, las técnicas y los recursos de la narrativa gráfica.

5. Dominar el lenguaje, los conceptos, las técnicas y los recursos propios del cómic y aplicarlos correctamente en el desarrollo de proyectos en diferentes formatos.

6. Comprendre i dur a terme amb qualitat tècnica i artística les diferents fases de creació i realització de còmics i altres formats.

7. Utilitzar adequadament la informació i la documentació seleccionada i arxivar-la correctament.

8. Resoldre amb coherència gràfica i comunicativa la transmissió de missatges en supòsits pràctics de l'especialitat.

9. Desenvolupar i realitzar projectes de còmic adequats als paràmetres de professionalitat i creativitat establerts.

10. Comprendre les possibilitats formals i comunicatives de la tipografia.

11. Definir propostes tipogràfiques adequades a supòsits pràctics de l'especialitat utilitzant criteris formals, estètics i funcionals.

12. Presentar correctament els originals de còmic per a la seu posterior reproducció.

13. Utilitzar amb destresa les tècniques i tecnologies pròpies de l'especialitat, les seues eines i recursos, en funció de les especificacions del projecte.

14. Atindre's en els projectes a la normativa vinculada a l'exercici professional com per exemple la relativa al dret a la intimitat, al l'honor i a la pròpia imatge.

XII. PROJECTE INTEGRAT

Durada: 100 hores

Equivalència en crèdits ECTS: 12.

a) Objectius.

1. Proposar i materialitzar un projecte de còmic, propi o encarregat, de qualitat tècnica, artística i comunicacional.

2. Realitzar el projecte duent a terme totes les etapes i controls de qualitat.

3. Desenvolupar, mitjançant el projecte i la realització d'un projecte original de còmic, les destreses professionals de la seua especialitat.

4. Exposar i defensar amb rigor i capacitat crítica el treball presentat.

b) Continguts.

1. La creació i realització del projecte de còmic. Metodologia. Etapes. Especificacions. Condicionants. Documentació gràfica. Tècniques i normalització. Pressupost.

2. Adequació de tècniques i formats de la narració gràfica al context editorial tenint en compte la normalització pròpia de cada producte editorial.

3. Gestió econòmica del projecte. Pressupost. Recursos humans i tecnològics implicats.

4. Materialització del projecte de còmic fins a l'obtenció del producte acabat. Verificació del control de qualitat en les diferents etapes.

5. La comunicació, presentació i defensa del projecte.

c) Criteris d'avaluació.

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Realitzar un projecte de l'especialitat que complisca amb el nivell tècnic, artístic i comunicacional exigible en l'àmbit professional.

2. Utilitzar una metodologia projectual adequada als condicionants i especificacions de l'encàrrec.

3. Realitzar el control de qualitat del projecte en els seus aspectes formals, expressius, tècnics, tecnològics i funcionals.

4. Presentar adequadament el projecte d'acord amb els apartats de documentació, realització i defensa o exposició. Emetre una valoració personal tècnica, artística i funcional utilitzant correctament els conceptes i terminologia propis del seu àmbit professional.

5. Avaluuar la viabilitat del producte editorial i les possibilitats de la seua realització efectiva, prenent com a referència la proposta definitiva i la gestió pressupostària del projecte.

XIII. FORMACIÓ I ORIENTACIÓ LABORAL

Durada: 50 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 3.

a) Objectius.

1. Analitzar i interpretar el marc legal del treball i conèixer els drets i obligacions que es deriven de les relacions laborals.

2. Conèixer els requisits i condicionants legals per a organitzar i gestionar una petita o mitjana empresa, i considerar els factors de producció, jurídics, mercantils i sociolaborals.

3. Identificar les diferents vies d'accés al mercat de treball i a la formació permanent, així com conèixer els organismes institucionals, nacionals i comunitaris dedicats a aquestes finalitats.

6. Comprender y llevar a cabo con calidad técnica y artística las diferentes fases de creación y realización de cómics y otros formatos.

7. Utilizar adecuadamente la información y la documentación seleccionada y archivarla correctamente.

8. Resolver con coherencia gráfica y comunicativa la transmisión de mensajes en supuestos prácticos de la especialidad.

9. Desarrollar y realizar proyectos de cómic adecuados a los parámetros de profesionalidad y creatividad establecidos.

10. Comprender las posibilidades formales y comunicativas de la tipografía.

11. Definir propuestas tipográficas adecuadas a supuestos prácticos de la especialidad utilizando criterios formales, estéticos y funcionales.

12. Presentar correctamente los originales de cómic para su posterior reproducción.

13. Utilizar con destreza las técnicas y tecnologías propias de la especialidad, sus herramientas y recursos, en función de las especificaciones del proyecto.

14. Atenerse en los proyectos a la normativa vinculada al ejercicio profesional como por ejemplo la relativa al derecho a la intimidad, al honor y a la propia imagen.

XII. PROYECTO INTEGRADO

Duración: 100 horas.

Equivalencia en créditos ECTS: 12.

a) Objetivos.

1. Proponer y materializar un proyecto de cómic, propio o encargado, de calidad técnica, artística y comunicacional.

2. Realizar el proyecto llevando a cabo todas las etapas y controles de calidad correspondientes.

3. Desarrollar, mediante la proyección y realización de un proyecto original de cómic, las destrezas profesionales de su especialidad.

4. Exponer y defender, con rigor y capacidad crítica el trabajo presentado.

b) Contenidos.

1. La creación y realización del proyecto de cómic. Metodología. Etapas. Especificaciones. Condicionantes. Documentación gráfica. Técnicas y normalización. Presupuesto.

2. Adecuación de técnicas y formatos de la narración gráfica al contexto editorial teniendo en cuenta la normalización propia de cada producto editorial.

3. Gestión económica del proyecto. Presupuesto. Recursos humanos y tecnológicos implicados.

4. Materialización del proyecto de cómic hasta la obtención del producto acabado. Verificación del control de calidad en las diferentes etapas.

5. La comunicación, presentación y defensa del proyecto.

c) Criterios de evaluación.

Se valorará la capacidad el alumnado para:

1. Realizar un proyecto de la especialidad que cumpla con el nivel técnico, artístico y comunicacional exigible en el ámbito profesional.

2. Utilizar una metodología proyectual adecuada a los condicionantes y especificaciones del encargo.

3. Realizar el control de calidad del proyecto en sus aspectos formales, expresivos, técnicos, tecnológicos y funcionales.

4. Presentar adecuadamente el proyecto de acuerdo con los apartados de documentación, realización y defensa o exposición. Emitir una valoración personal técnica, artística y funcional utilizando correctamente los conceptos y terminología propios de su ámbito profesional.

5. Evaluar la viabilidad del producto editorial y las posibilidades de su realización efectiva, tomando como referencia la propuesta definitiva y la gestión presupuestaria del proyecto.

XIII. FORMACIÓN Y ORIENTACIÓN LABORAL

Duración: 50 horas.

Equivalencia en créditos ECTS: 3.

a) Objetivos.

1. Analizar e interpretar el marco legal del trabajo y conocer los derechos y obligaciones que se derivan de las relaciones laborales.

2. Conocer los requisitos y condicionantes legales para organizar y gestionar una pequeña o mediana empresa, considerando los factores de producción, jurídicos, mercantiles, y socio-laborales.

3. Identificar las distintas las vías de acceso al mercado de trabajo y a la formación permanente, así como conocer los organismos institucionales, nacionales y comunitarios dedicados a estos fines.

4. Comprendre i aplicar les normes sobre seguretat i higiene laboral i desenvolupar sensibilitat cap a la protecció al medi ambient, com a factors determinants de la qualitat de vida.

b) Continguts.

1. El marc jurídic de les relacions laborals. Estatut dels treballadors i regulació específica. Prestacions de la Seguretat Social i desocupació.

2. Sistemes d'accés al món laboral. El mercat de treball: estructura. Tècniques i organismes que faciliten la inserció laboral. Iniciatives per al treball per compte propi. La formació permanent.

3. L'empresa. Diferents models jurídics d'empreses i característiques. Organització, administració i gestió. Obligacions jurídiques i fiscals.

4. Conceptes bàsics de màrqueting. L'organització de la producció, comercialització i distribució en l'empresa. Mètodes d'anàlisis de costos i el control de la qualitat.

5. El contracte. Modalitats de contracte de treball. Drets i deures derivats de la relació laboral. Modificació, suspensió i extinció del contracte de treball.

6. L'empresari individual. Tràmits per a l'inici de l'activitat empresarial. Pressupostos, taxacions i facturació de treballs.

7. Els drets de propietat intel·lectual i industrial. Registre de la propietat intel·lectual. Entitats de gestió: copyright i copyleft. Propietat industrial: els models i dibuixos industrials i artístics. Registre i procediment registral.

8. Els signes distintius: marca, rètol i nom comercial. Transmissibilitat.

9. Mesures de seguretat i higiene en el treball aplicables a la professió.

c) Criteris d'avaluació.

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Analitzar la legislació i normativa vigent d'aplicació al món laboral i a la regulació empresarial en la qual s'integra aquesta especialitat professional.

2. Identificar les fonts i vies d'accés a l'ocupació i a la formació permanent directament relacionades amb la professió.

3. Saber dur a terme l'activitat empresarial punt en l'àmbit individual com societari.

4. Redactar el pla de creació i organització d'un taller artístic i/o d'una xicoteta o mitja empresa en el qual es consideren els aspectes jurídics i sociolaborals corresponents, els recursos materials i humans necessaris, les accions de màrqueting, comercialització i distribució dels productes i els mecanismes de seguretat laboral, ambiental i de prevenció de riscos exigits per a iniciar el seu funcionament.

5. Realitzar correctament contractes i emetre factures.

6. Coneixer les normes sobre seguretat i salut en el treball i les diferents tècniques de prevenció de riscos laborals.

7. Conèixer, identificar i aplicar la legislació sobre drets d'autoria i registre de propietat intel·lectual i industrial.

XIV. EMPRESA I INICIATIVA EMPRENEDORA

Durada: 50 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 3.

a) Objectius.

1. Analitzar les diferents formes jurídiques vigentes d'empresa i assenyalar la més adequada en funció de l'activitat econòmica i recursos disponibles.

2. Adquirir la capacitat de realitzar tasques organitzatives encaminades a l'optimització dels recursos disponibles en l'empresa, conjuntant adequadament els criteris de productivitat i qualitat dins del marc legal.

3. Determinar les formes de contractació laboral més idònies en funció de la grandària: activitat i objectius de l'empresa.

4. Elaborar, organitzar i gestionar la documentació necessària per a la constitució d'una petita empresa i la generada en el desenvolupament posterior de la seua activitat econòmica.

5. Valorar la influència i interrelació de les diverses funcions de l'activitat empresarial en l'assoliment dels objectius proposats.

6. Aplicar les tècniques de relació amb clients i proveïdors, que permeten resoldre situacions comercials tipus: negociar amb proveïdors i clients buscant les condicions més avantatjoses en les operacions comercials.

4. Comprender y aplicar las normas sobre seguridad e higiene laboral y desarrollar sensibilidad hacia la protección al medio ambiente, como factores determinantes de la calidad de vida.

b) Contenidos.

1. El marco jurídico de las relaciones laborales. Estatuto de los trabajadores y regulación específica. Prestaciones de la Seguridad Social y desempleo.

2. Sistemas de acceso al mundo laboral. El mercado de trabajo: estructura. Técnicas y organismos que facilitan la inserción laboral. Iniciativas para el trabajo por cuenta propia. La formación permanente.

3. La empresa. Distintos modelos jurídicos de empresas y características. Organización, administración y gestión. Obligaciones jurídicas y fiscales.

4. Conceptos básicos de mercadotecnia. La organización de la producción, comercialización y distribución en la empresa. Métodos de análisis de costes y el control de la calidad.

5. El contrato. Modalidades de contrato de trabajo. Derechos y deberes derivados de la relación laboral. Modificación, suspensión y extinción del contrato de trabajo.

6. El empresario individual. Trámites para el inicio de la actividad empresarial. Presupuestos, tasaciones y facturación de trabajos.

7. Los derechos de propiedad intelectual e industrial. Registro de la propiedad intelectual. Entidades de gestión: copyright y copyleft. Propiedad industrial: los modelos y dibujos industriales y artísticos. Registro y procedimiento registral.

8. Los signos distintivos: marca, rótulo y nombre comercial. Transmisibilidad.

9. Medidas de seguridad e higiene en el trabajo aplicables a la profesión.

c) Criterios de evaluación.

Se valorará la capacidad del alumnado para:

1. Analizar la legislación y normativa vigente de aplicación al mundo laboral y a la regulación empresarial en la que se integra esta especialidad profesional.

2. Identificar las fuentes y vías de acceso al empleo y a la formación permanente directamente relacionadas con la profesión.

3. Saber llevar a cabo la actividad empresarial tanto en el ámbito individual como societario.

4. Redactar el plan de creación y organización de un taller artístico y/o de una pequeña o mediana empresa en el que se consideren los aspectos jurídicos y socio-laborales correspondientes, los recursos materiales y humanos necesarios, las acciones de marketing, comercialización y distribución de los productos y los mecanismos de seguridad laboral, ambiental y de prevención de riesgos exigidos para iniciar su funcionamiento.

5. Realizar correctamente contratos y emitir facturas.

6. Conocer las normas sobre seguridad y salud en el trabajo y las diferentes técnicas de prevención de riesgos laborales.

7. Conocer, identificar y aplicar la legislación sobre derechos de autoría y registro de propiedad intelectual e industrial.

XIV. EMPRESA E INICIATIVA EMPRENDEDORA

Duración: 50 horas.

Equivalencia en créditos ECTS: 3.

a) Objetivos.

1. Analizar las diferentes formas jurídicas vigentes de empresa señalando la más adecuada en función de la actividad económica y recursos disponibles.

2. Adquirir la capacidad de realizar tareas organizativas encaminadas a la optimización de los recursos disponibles en la empresa, conjuntando adecuadamente los criterios de productividad y calidad dentro del marco legal.

3. Determinar las formas de contratación laboral más idóneas en función del tamaño: actividad y objetivos de la empresa.

4. Elaborar, organizar y gestionar la documentación necesaria para la constitución de una pequeña empresa y la generada en el desarrollo posterior de su actividad económica.

5. Valorar la influencia e interrelación de las diversas funciones de la actividad empresarial en el logro de los objetivos propuestos.

6. Aplicar las técnicas de relación con clientes y proveedores, que permitan resolver situaciones comerciales tipo: Negociar con proveedores y clientes buscando las condiciones más ventajosas en las operaciones comerciales.

7. Crear, desenvolupar i mantindre bones relacions amb clients reals o potencials.

8. Identificar dins del termini i en la forma escaient les accions derivades de les obligacions legals d'una empresa.

9. Elaborar un projecte de creació d'una petita empresa o taller, i avaluar la possibilitat d'implantació en funció de l'activitat, volum de negoci, objectius, recursos econòmics.

b) Continguts.

1. Innovació i desenvolupament econòmic. La cultura emprenedora com a necessitat social. El caràcter emprenedor. Factors claus dels emprenedors. El risc en l'activitat emprenedora.

2. Concepte d'empresari. Requisits per a l'exercici de l'activitat empresarial. Objectius personals versus objectius empresariais.

3. L'empresa i el seu entorn. Funcions bàsiques de l'empresa. L'empresa com a sistema. La cultura de l'empresa: imatge corporativa. Responsabilitat social i ètica de les empreses.

4. Creació i posada en marxa d'una empresa. Concepte i tipus d'empresa. La fiscalitat en les empreses. Tràmits administratius i gestió d'ajudes i subvencions. Pla d'empresa.

5. Concepte de comptabilitat i nocions bàsiques. Obligacions fiscals de les empreses. Gestió administrativa d'una empresa.

c) Criteris d'avaluació

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Reconèixer les capacitats associades a la iniciativa emprenedora, i analitzar els requeriments derivats dels llocs de treball i de les activitats empresariais.

2. Definir l'oportunitat de creació d'una petita empresa, i valorar l'impacte sobre l'entorn d'actuació i incorporant valors ètics.

3. Realitzar les activitats per a la constitució i posada en marxa d'una empresa, i seleccionar la forma jurídica i identificar les obligacions legals associades.

4. Realitzar activitats de gestió administrativa i finançera bàsica d'una pime, identificant les principals obligacions comptables i fiscals i implementant la documentació.

XV. IDIOMA ESTRANGER

Durada: 100 hores.

Equivalència en crèdits ECTS: 5

a) Objectius.

1. Ampliar els coneixements previs d'idioma estranger.

2. Augmentar la comprensió i perfeccionar l'expressió oral que permeten una comunicació específica en l'àmbit del treball que s'exercirà.

3. Elaborar comunicacions escrites i traduir textos tècnics específics relacionats amb aquest cicle formatiu.

4. Utilitzar diccionaris generals i tècnics.

b) Continguts

1. Coneixements de l'idioma, de caràcter oral i escrit, relacionats amb l'entorn de l'especialitat.

2. Aprendentatge del vocabulari necessari per a expressar-se entorn de temes habituals: el treball, l'àmbit social, cultural, mediambiental, etc.

3. Anàlisi i reforçament d'estructures morfosintàctiques i construccions gramaticals necessàries per a la comprensió i traducció de textos relacionats amb el seu àmbit professional.

4. Elaboració de textos escrits, cartes, currículums, informes, projectes, memòries de treball, pressupostos o qualsevol altre tipus de document habitual en l'exercici professional de l'especialitat.

c) Criteris d'avaluació

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per a:

1. Comprendre aspectes lingüístics relacionats amb l'especialitat.

2. Comprendre comunicacions de treball diari.

3. Expressar opinions personals sobre el camp laboral específic.

4. Elaborar missatges concrets.

5. Redactar documents relacionats amb l'àmbit professional.

4.4. Fase de pràctiques en empreses, estudis o tallers.

4.4.1 La fase de formació pràctica en empreses, estudis o tallers té com a objectius els següents:

a) Completar la formació acadèmica de l'alumnat mitjançant la integració en les rutines diàries de treball d'una empresa de comunicació gràfica, editorial o estudi i la realització de les funcions professionals corresponents al seu nivell formatiu.

7. Crear, desarrollar y mantener buenas relaciones con clientes reales o potenciales.

8. Identificar en tiempo y forma las acciones derivadas de las obligaciones legales de una empresa.

9. Elaborar un proyecto de creación de una pequeña empresa o taller, evaluando la posibilidad de implantación en función de la actividad, volumen de negocio, objetivos, recursos económicos.

b) Contenidos.

1. Innovación y desarrollo económico. La cultura emprendedora como necesidad social. El carácter emprendedor. Factores claves de los emprendedores. El riesgo en la actividad emprendedora.

2. Concepto de empresario. Requisitos para el ejercicio de la actividad empresarial. Objetivos personales versus objetivos empresariales.

3. La empresa y su entorno. Funciones básicas de la empresa. La empresa como sistema. La cultura de la empresa: imagen corporativa. Responsabilidad social y ética de las empresas.

4. Creación y puesta en marcha de una empresa. Concepto y tipos de empresa. La fiscalidad en las empresas. Trámites administrativos y gestión de ayudas y subvenciones. Plan de empresa.

5. Concepto de contabilidad y nociones básicas. Obligaciones fiscales de las empresas. Gestión administrativa de una empresa.

c) Criterios de evaluación.

Se valorará la capacidad del alumnado para:

1. Reconocer las capacidades asociadas a la iniciativa emprendedora, analizando los requerimientos derivados de los puestos de trabajo y de las actividades empresariales.

2. Definir la oportunidad de creación de una pequeña empresa, valorando el impacto sobre el entorno de actuación e incorporando valores éticos.

3. Realizar las actividades para la constitución y puesta en marcha de una empresa, seleccionando la forma jurídica e identificando las obligaciones legales asociadas.

4. Realizar actividades de gestión administrativa y financiera básica de una «pyme», identificando las principales obligaciones contables y fiscales y cumplimentando la documentación.

XV. IDIOMA EXTRANJERO

Duración: 100 horas.

Equivalecia en créditos ECTS: 5

a) Objetivos

1. Ampliar los conocimientos previos de idioma extranjero.

2. Aumentar la comprensión y perfeccionar la expresión oral que permitan una comunicación específica en el ámbito del trabajo que se va a desempeñar.

3. Elaborar comunicaciones escritas y traducir textos técnicos específicos relacionados con este ciclo formativo.

4. Utilizar diccionarios generales y técnicos.

b) Contenidos

1. Conocimientos del idioma, de carácter oral y escrito, relacionados con el entorno de la especialidad.

2. Aprendizaje del vocabulario necesario para expresarse en torno a temas habituales: el trabajo, el ámbito social, cultural, medioambiental, etc.

3. Análisis y reforzamiento de estructuras morfosintácticas y construcciones gramaticales necesarias para la comprensión y traducción de textos relacionados con su ámbito profesional.

4. Elaboración de textos escritos, cartas, currículos, informes, proyectos, memorias de trabajo, presupuestos o cualquier otro tipo de documento habitual en el ejercicio profesional de la especialidad.

c) Criterios de evaluación

Se valorará la capacidad del alumnado para:

1. Comprender aspectos lingüísticos relacionados con la especialidad.

2. Comprender comunicaciones de trabajo diario.

3. Expresar opiniones personales sobre el campo laboral específico.

4. Elaborar mensajes concretos.

5. Redactar documentos relacionados con el ámbito profesional.

4.4. Fase de prácticas en empresas, estudios o talleres.

4.4.1 La fase de formación práctica en empresas, estudios o talleres tiene como objetivos los siguientes:

a) Completar la formación académica del alumnado mediante la integración en las rutinas diarias de trabajo de una empresa de comunicación gráfica, editorial o estudio y la realización de las funciones profesionales correspondientes a su nivel formativo.

b) Facilitar la presa de contacte dels alumnes i alumnas amb el món del treball i la incorporació al sistema de relacions socials, laborals i tècniques de l'empresa.

c) Contrastar els coneixements, formació i capacitació adquirits en el centre educatiu amb la realitat empresarial i laboral del sector del còmic.

d) Permetre l'alumnat que, a través del contacte amb l'empresa, incorpore a la seua formació els coneixements sobre l'especialitat, la situació i relacions del mercat, les tendències artístiques i culturals, l'organització i coordinació del treball, la gestió empresarial, les relacions sociolaborals en l'empresa, etc., necessaris per a l'inici de l'activitat laboral.

e) Adquirir els coneixements tècnics d'útils, eines, materials i maquinària que, per la seua especialització, cost o novetat, no estan a l'abast del centre educatiu.

f) Participar de forma activa en les fases del procés de producció de còmics sota les orientacions del tutor o coordinador corresponent.

g) Aplicar els coneixements, habilitats i destreses adquirits durant el període de formació teòrica i pràctica impartida en el centre educatiu.

4.4.2 El seguiment i l'avaluació de la fase de formació pràctica en empreses, estudis o tallers correspondrà al tutor de pràctiques designat pel centre educatiu qui prendrà en consideració el grau de compliment dels objectius i la valoració que realitze l'empresa.

b) Facilitar la toma de contacto de los alumnos y alumnas con el mundo del trabajo y la incorporación al sistema de relaciones sociales, laborales y técnicas de la empresa.

c) Contrastar los conocimientos, formación y capacitación adquiridos en el centro educativo con la realidad empresarial y laboral del sector del cómic.

d) Permitir al alumnado que, a través del contacto con la empresa, incorpore a su formación los conocimientos sobre la propia especialidad, la situación y relaciones del mercado, las tendencias artísticas y culturales, la organización y coordinación del trabajo, la gestión empresarial, las relaciones socio-laborales en la empresa, etc., necesarios para el inicio de la actividad laboral.

e) Adquirir los conocimientos técnicos de útiles, herramientas, materiales y maquinaria que, por su especialización, coste o novedad, no están al alcance del centro educativo.

f) Participar de forma activa en las fases del proceso de producción de cómics bajo las orientaciones del tutor o coordinador correspondiente.

g) Aplicar los conocimientos, habilidades y destrezas adquiridos durante el periodo de formación teórica y práctica impartida en el centro educativo.

4.4.2 El seguimiento y la evaluación de la fase de formación práctica en empresas, estudios o talleres corresponderá al tutor de prácticas designado por el centro educativo quien tomará en consideración el grado de cumplimiento de los objetivos y la valoración que realice la empresa.

ANNEX II

Característiques del mòdul de projecte integrat

1. El mòdul de projecte integrat en els cicles formatius de grau superior, es realitzarà al llarg del segon curs i es desenvoluparà en dues parts diferenciades.

2. L'alumnat iniciarà el mòdul de projecte integrat en començar el segon curs del cicle formatiu de grau superior, i serà avaluat una vegada superats la resta de mòduls de formació en el centre.

3. La primera part capacitarà l'alumnat per a comprendre i posar en pràctica els aspectes bàsics de l'elaboració de projectes i per a poder realitzar i interpretar projectes de còmic. Es desenvoluparà durant els dos primers trimestres lectius del curs, d'acord amb els objectius i continguts que es recullen en l'Annex I d'aquest Decret per a aquest mòdul, i contemplats per a la qualificació de les dues primeresvaluacions.

4. La segona part té per objecte el desenvolupament d'un projecte original de còmic, on l'alumnat siga capaç d'integrar, aplicar i valorar els coneixements, destreses i capacitats específics del camp professional de l'especialitat, adquirits mitjançant aquests ensenyaments, amb rigor tècnic i possibilitat de realització i viabilitat, que evidencie la seuacapacitat creadora i la seua sensibilitat artística i estètica.

5. El mòdul de projecte integrat es desenvoluparà a partir de la proposta del professorat que tinga atribuïda la competència docent d'aquest. L'alumnat comptarà amb la tutoria individualitzada del professorat que impartsis docència en el cicle formatiu, com a mínim, durant l'horari lectiu.

6. Cada centre crearà un tribunal de projectes, que actuarà com un òrgan col·legiat, format per cinc components, designats per la direcció del centre. El tribunal haurà de comptar, almenys, amb el tutor o tutora de l'alumnat que defense el mòdul professional de projecte integrat. Es recomana designar, així mateix, com a component del tribunal, un professor o professora del cicle formatiu de l'especialitat d'Organització industrial i legislació. La presidència del tribunal corresponderà a la direcció del centre, o a la persona en qui aquesta delegue, mentre que la secretaria del tribunal recaerà sobre el professor o professora de menor edat.

7. El projecte de còmic que presenti l'alumnat, haurà de contemplar els apartats següents:

a) Memòria, on es realitzarà una ànalisi dels processos i fases de realització del projecte, que recollirà els aspectes funcionals, artístics, tècnics i econòmics.

ANEXO II

Características del módulo de proyecto integrado

1. El módulo de proyecto integrado en los ciclos formativos de grado superior, se realizará a lo largo del segundo curso y se desarrollará en dos partes diferenciadas.

2. El alumnado iniciará el módulo de proyecto integrado al començar el segundo curso del ciclo formativo de grado superior, y será evaluado una vez superados los restantes módulos de formación en el centro.

3. La primera parte, capacitará al alumnado para comprender y poner en práctica los aspectos básicos de la elaboración de proyectos y para poder realizar e interpretar proyectos de cómic. Se desarrollará durante los dos primeros trimestres lectivos del curso, de acuerdo con los objetivos y contenidos que se recogen en el anexo I de este Decreto para este módulo, y contemplados para la calificación de las dos primeras evaluaciones.

4. La segunda parte tiene por objeto el desarrollo de un proyecto original de cómic, donde el alumnado sea capaz de integrar, aplicar y valorar los conocimientos, destrezas y capacidades específicos del campo profesional de la especialidad, adquiridos mediante estas enseñanzas, con rigor técnico y posibilidad de realización y viabilidad, que evidencie su capacidad creadora y su sensibilidad artística y estética.

5. El módulo de proyecto integrado se desarrollará a partir de la propuesta del profesorado que tenga atribuida la competencia docente del mismo. El alumnado contará con la tutoría individualizada del profesorado que imparte docencia en el ciclo formativo, como mínimo, durante el horario lectivo.

6. Cada centro creará un tribunal de proyectos, que actuará como un órgano colegiado, formado por cinco componentes, designados por la dirección del centro. El tribunal deberá contar, al menos, con el tutor o tutora del alumnado que defienda el módulo profesional de proyecto integrado. Se recomienda designar, así mismo, como componente del tribunal, a un profesor o profesora del ciclo formativo de la especialidad de Organización industrial y legislación. La presidencia del tribunal corresponderá a la dirección del centro, o a la persona en quien esta delegue, mientras que la secretaría del tribunal recaerá sobre el profesor o profesora de menor edad.

7. El proyecto de cómic que presente el alumnado, deberá contemplar los siguientes apartados:

a) Memoria, donde se realizará un análisis de los procesos y fases de realización del proyecto, que recogerá los aspectos funcionales, artísticos, técnicos y económicos.

b) Un testimoniatge gràfic de les diverses etapes del treball, que contempla les fases d'ideació, esbossat i primeres propostes.

c) La resolució del projecte.

d) La presentació i defensa pública d'aquest davant el tribunal.

8. Els aspectes relacionats amb el seguiment i l'avaluació del mòdul del projecte integrat es regirà pel que es disposa en aquest decret i en la normativa vigent que dicte expressament la conselleria competent en matèria d'educació.

ANNEX III

Competència docent del personal funcionari pertanyent al Cos de Professors i Mestres de Taller d'Arts Plàstiques i Disseny per a la impartició dels mòduls corresponents als ensenyaments del cicle formatiu de grau superior de Còmic regulat en aquest decret.

A. Cos de Professors d'Arts Plàstiques i Disseny

b) Un testimonio gráfico de las diversas etapas del trabajo, que contempla las fases de ideación, bocetado y primeras propuestas.

c) La resolución del proyecto.

d) La presentación y defensa pública del mismo ante el tribunal.

8. Los aspectos relacionados con el seguimiento y la evaluación del módulo del proyecto integrado se regirá por lo dispuesto en este decreto y en la normativa vigente que dicte expresamente la conselleria competente en materia de educación.

ANEXO III

Competencia docente del personal funcionario perteneciente al Cuerpo de Profesores y Maestros de Taller de Artes Plásticas y Diseño para la impartición de los módulos correspondientes a las enseñanzas del ciclo formativo de grado superior de Cómics regulado en este decreto

A. Cuerpo de Profesores de Artes Plásticas y Diseño

Especialitat/Especialidad	Mòdul formatiu/Módulo formativo
Dibuix artístic i color <i>Dibujo artístico y color</i>	Fonaments de la representació i l'expressió visual <i>Fundamentos de la representación y la expresión visual</i>
	Tècniques d'expressió gràfica <i>Técnicas de expresión gráfica</i>
	Dibuix aplicat al còmic <i>Dibujo aplicado al cómic</i>
Dibuix tècnic <i>Dibujo técnico</i>	Representació espacial aplicada <i>Representación espacial aplicada</i>
	Tècniques d'expressió gràfica <i>Técnicas de expresión gráfica</i>
	Teoria de la imatge <i>Teoría de la imagen</i>
Disseny gràfic <i>Diseño gráfico</i>	Projectes de còmic <i>Proyectos de cómic</i>
	Projecte integrat <i>Proyecto integrado</i>
	Història del còmic <i>Historia del cómic</i>
Fotografia <i>Fotografía</i>	Fotografia <i>Fotografía</i>
	Teoria de la imatge <i>Teoría de la imagen</i>
	Mitjans audiovisuals <i>Medios audiovisuales</i>
Mitjans informàtics <i>Medios informáticos</i>	Guió i estructura narrativa <i>guion y estructura narrativa</i>
	Mitjans informàtics <i>Medios informáticos</i>
	Organització industrial i legislació <i>Organización industrial y legislación</i>
	Formació i orientació laboral <i>Formación y orientación laboral</i>
	Empresa i iniciativa emprendedora <i>Empresa e iniciativa emprendedora</i>

B. Cos de Mestres de Taller d'Arts Plàstiques i Disseny

Especialitat	Mòdul formatiu
Fotografia i processos de reproducció	Producció gràfica industrial

B. Cuerpo de Maestros de Taller de Artes Plásticas y Diseño

Especialidad	Módulo formativo
Fotografía y procesos de reproducción	Producción gráfica industrial

ANNEX IV

Relació de mòduls corresponents als ensenyaments mínims que es convaliden entre els cicles formatius de grau superior de la família professional de Comunicació Gràfica i Audiovisual i el cicle formatiu de grau superior de Còmic regulat en aquest decret.

ANEXO IV

Relación de módulos correspondientes a las enseñanzas mínimas que se convalidan entre los ciclos formativos de grado superior de la familia profesional de Comunicación Gráfica y Audiovisual y el ciclo formativo de grado superior de Cómics regulado en este decreto

Mòduls superats en cicles formatius de grau superior <i>Módulos superados en ciclos formativos de grado superior</i>	Mòduls que es convaliden en el cicle formatiu de grau superior de Còmic <i>Módulos que se convalidan en el ciclo formativo de grado superior de Cómics</i>
Fonaments de la representació i l'expressió Visual <i>Fundamentos de la representación y la expresión visual</i>	Fonaments de la representació i l'expressió Visual <i>Fundamentos de la representación y la expresión visual</i>
Teoria de la imatge <i>Teoría de la imagen</i>	Teoria de la imatge <i>Teoría de la imagen</i>
Mitjans informàtics <i>Medios informáticos</i>	Mitjans informàtics <i>Medios informáticos</i>
Fotografia <i>Fotografía</i>	Fotografia <i>Fotografía</i>
Tècniques d'expressió gràfica (Cicles: Il·lustració i Gràfica impresa) <i>Técnicas de expresión gráfica (Ciclos: Ilustración y Gráfica impresa)</i>	Tècniques d'expressió gràfica <i>Técnicas de expresión gráfica</i>
Producció gràfica industrial (Cicles: Il·lustració i Gràfica impresa) <i>Producción gráfica industrial (Ciclos: Ilustración y Gráfica impresa)</i>	Producció gràfica industrial <i>Producción gráfica industrial</i>
Representació espacial aplicada (Cicles: Il·lustració) <i>Representación espacial aplicada (Ciclos: Ilustración)</i>	Representació espacial aplicada <i>Representación espacial aplicada</i>
Guió i estructura narrativa (Cicles: Animació i Gràfica audiovisual) <i>guión y estructura narrativa (Ciclos: Animación y Gráfica audiovisual)</i>	Guió i estructura narrativa <i>guión y estructura narrativa</i>

ANNEX V

Relació de mòduls corresponents als ensenyaments mínims que es convaliden entre els cicles formatius de grau superior de la família professional de Disseny Gràfic, regulada pel Reial decret 1456/1995, d'1 de setembre i el cicle formatiu de grau superior de Còmic regulat en aquest decret

ANEXO V

Relación de módulos correspondientes a las enseñanzas mínimas que se convalidan entre los ciclos formativos de grado superior de la familia profesional de Diseño Gráfico, regulada por el Real decreto 1456/1995, de 1 de septiembre y el ciclo formativo de grado superior de Cómics regulado en este decreto

Mòduls superats en cicles formatius de grau superior de la família professional de Disseny Gràfic, regulada pel Reial decret 1456/1995, d'1 de setembre <i>Módulos superados en ciclos formativos de grado superior de la familia profesional de Diseño Gráfico, regulada por el Real decreto 1456/1995, de 1 de septiembre</i>	Mòduls que es convaliden en el cicle formatiu de grau superior de Còmic <i>Módulos que se convalidan en el ciclo formativo de grado superior de Cómics</i>
Dibuix artístic (Cicle: Il·lustració) <i>Dibujo artístico (Ciclo: Ilustración)</i>	Fonaments de la representació i l'expressió visual <i>Fundamentos de la representación y la expresión visual</i>
Expressió plàstica: fotografia (Cicle: Fotografia artística) <i>Expresión plástica: fotografía (Ciclo: Fotografía artística)</i>	Fonaments de la representació i l'expressió visual <i>Fundamentos de la representación y la expresión visual</i>
Teoria de la imatge publicitària (Cicle: Gràfica publicitària) <i>Teoría de la imagen publicitaria (Ciclo: Gráfica publicitaria)</i>	Teoria de la imatge <i>Teoría de la imagen</i>
Tècniques d'il·lustració (Cicle: Il·lustració) <i>Técnicas de Ilustración (Ciclo: Ilustración)</i>	Tècniques d'expressió gràfica <i>Técnicas de expresión gráfica</i>
Mitjans informàtics (Cicle: Gràfica publicitària) <i>Medios informáticos (Ciclo: Gráfica publicitaria)</i>	Mitjans informàtics <i>Medios informáticos</i>
Disseny gràfic assistit per ordinador (Cicle: Il·lustració) <i>Diseño gráfico asistido por ordenador (Ciclo: Ilustración)</i>	Mitjans informàtics <i>Medios informáticos</i>
Fotografia (Cicles: Il·lustració i Gràfica publicitària) <i>Fotografía (Ciclos: Ilustración y Gráfica publicitaria)</i>	Fotografia <i>Fotografía</i>
Tècnica Fotogràfica (Cicle: Fotografia artística) <i>Técnica fotográfica (Ciclo: Fotografía artística)</i>	Fotografia <i>Fotografía</i>
Tècniques Gràfiques Industrials (Cicles: Il·lustració i Gràfica publicitària) <i>Técnicas gráficas industriales (Ciclos: Ilustración y Gráfica publicitaria)</i>	Producció gràfica industrial <i>Producción gráfica industrial</i>

ANNEX VI

Relació de mòduls que podran ser objecte d'exemció per correspondència amb la pràctica laboral

Formació i orientació laboral
Fotografia
Mitjans informàtics
Producció gràfica industrial

ANEXO VI

Relación de módulos que podrán ser objeto de exención por correspondencia con la práctica laboral

Formación y orientación laboral
Fotografía
Medios informáticos
Producción gráfica industrial